

Sveriges största tidning om droger och nykterhet

accent

Nº3 2018

Pris 40 kr
En tidning från
IOGT-NTO

Tema om
anhörigskap och
medberoende



Släpp taget!

Porträtt Världsmedborgaren Johanna **Dagöholm** satsar på vårdkedja **Politiskt slagträ** Så används medicinsk marijuana **Framtidens ideella ledare** utbildas på Tollare

PLUS

Fem gator får
IOGT-NTO-namn



Visste du att du kan **lyssna** på
reportage och intervjuer från Accent?

accentpodden

Finns där du hittar dina podcasts eller på
accentmagasin.se/podcast

Innehåll #3 2018

10



Foto: Karen Kalou & Josette Youssef

TEMA Medberoende



Foto: Emil Malmberg

26 Carola Sahlén höll skenet uppe i 25 år, men till slut rämnade fasaden och hon insåg att hon var medberoende.



Foto: Maria Hansson

30 IOGT-NTO Dalarna har startat en mötesplats för anhöriga: Familjekällan.



Foto: Anna Fredriksson

32 Psykoterapeuten och alkoholforskaren Anders Hammarberg vill få anhöriga att tänka mer på sig själva.

Röster

- 5 **"Samlade krafter** skulle stärka rörelsen."
- 5 **"Sverigedemokraterna** inte inbjudna, varför?"

Politik

- 6 **Mer narkotika** på krogen visar färsk undersökning.
- 8 **Spelmonopol avskaffas** och licenser för privata aktörer införs.
- 9 **Kommentar:** Ärlighet om gårdsförsäljning.

Porträtt

- 10 **Världsmedborgaren Johanna** Svanelind har rötterna i Sverige och fötterna i Libanon.

Forskning

- 16 **Ungas attityd** till alkohol har blivit mer tillåtande.
- 18 **Vanligaste våldtäktsdrogen** är alkohol.

I fokus

- 19 **Alkohol ökar aggressiviteten** visar forskning.

I rörelse

- 36 **Elefanten i rummet** är val-satsningen som ska synliggöra kopplingen alkohol och våld.
- 37 **Medlemmen Mathias Lövströms** engagemang har vuxit med tiden.

Reportage

- 24 **Tolv temasidor** om medberoende och anhörigproblematik.
- 42 **Här utbildas** framtidens ledare.
- 47 **Dagöholm** öppnar avgiftning och satsar på vårdkedja.

Kultur

- 41 **Stark film** om hederskultur.
- 43 **Boktips** Redaktionen väljer.

Ordföranden

- 50 **Tre tips** inför valet från Johnny Mostacero.

"Ordet medberoende uppfattar jag som passivt, man är en integrerad del av sjukdomen."

Thomas Barrögård Fahlquist
Sid 33

Viktigt vara både stark och svag

Det heter "Enade vi stå, söndrade vi falla", men kanske är det snarare "Svaga vi stå, starka vi falla"? Det är forskaren Ola Segnestam Larssons nya bok *Ideologi i rörelse* (Idealistas förlag) som väcker tanken. Han presenterar forskning om ideologin i ideella organisationer, och en av slutsatserna är att det är svaga ideologier som lever längst. De kännetecknas av att de är vaga, enkla, går att applicera i många sammanhang, och skyddar från krav på förändring. Starka ideologier å andra sidan är konsista, avgränsade, komplexa, och underlättar beslut och handling. Men, de är kortlivade.

En ideologi med lång livstid har ett budskap som talar till många, som förmår härbärgera åsiktsskillnader och låter olikheter blomstra. Medan starka ideologier är handlingskraftiga, men stöter bort människor. Vilken grupp tillhör IOGT-NTO? Organisationens vision är "... ett samhälle, en värld, där alkohol och andra droger inte hindrar människor att leva ett fritt och rikt liv." Ett budskap som många rimligtvis kan instämma i, och som därmed pekar mot en svag ideologi. Men i kontrast till detta står medlemslöftet, som innebär det konkreta åtagandet att leva ett helnyktert liv, vilket pekar mot en stark ideologi.

Ulrica väljer



Skribenten
som jag
efterlyste

i nr 2 ringde, och vi fortsatte samtalet. Jag hoppas ha Kerstins Adolfsens engagemang när jag fyllt 90!



Coops tidning gör
reklam för

en spritdrink, som ska passa till melodifestivalen, samt en "barnvänlig" variant utan sprit.

Löftet särskiljer IOGT-NTO som organisation – och medlemmarna som individer – i en värld präglad av en stark alkoholnorm. En nödvändighet för gemenskapen, och för att kunna skapa trygga mötesplatser. Att bjuda in fler till gemenskapen är också nödvändigt.

Därför handlar det inte om antingen eller, om att vara stark eller svag. För att överleva och växa, som människor och som organisation, behöver vi vara både svaga och starka, samtidigt.

Ulrica Ambjörn
chefredaktör

"Att bjuda in fler till gemenskapen är också nödvändigt."



accent

Accent ges ut av IOGT-NTO.
Pressläggning: 23 april
Nästa nummer: 21 juni

Ulrica Ambjörn

Chefredaktör och ansvarig utgivare
073-372 62 51
ulrica.ambjorn@iogt.se

Nathalie C. Andersson

Tjänstledig

Eva Ekeröth

Reporter
073-372 62 50
eva.ekeroth@iogt.se

Jens Wingren

Reporter
073-372 62 53
jens.wingren@iogt.se

Layout och produktion

Spektra

Omslag

Foto: Fernando Medina/Spektra

Bildbehandling

Fernando Medina/Spektra

Adress Accent, Box 12825,

112 97 Stockholm

Telefon 08-672 60 50

Mejl accent@iogt.se

Webbplats www.accentmagasin.se

IOGT-NTO:s förbundskansli

Tel: 08-672 60 00, Besöksadress:

Gammelgårdsvägen 38, Stora

Essingen, Stockholm, www.iogt.se

Annonsbokning accent@iogt.se

Tryck V-TAB, Vimmerby.

Obeställt material Tidningen svarar inte för insända, obeställda texter och bilder, samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

Lagring Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.

ISSN 0345-0406.

Medlem i Sveriges Tidskrifter.



Adressändring

medlemsservice@iogt.se

Prenumeration

08-672 60 38

prenumeration@iogt.se
295 kr/år (8 nummer)

**SVERIGES
TIDSKRIFTER**



Miljömärkt trycksak
3041 0083

På tal om samlade krafter

 Jag är en relativt ny medlem med mina fem år, men jag har följt IOGT-NTO på nära håll såsom medlem i Svenska Frisksportförbundet. När jag så bestämde mig att ta steget och bli medlem var det till stor del på grund av det alkoholpolitiska arbetet. Men när jag skulle gå med fanns det ingen loge i Jönköping som passade min ålder, 55 år. Jag blev uppmanad att direktansluta mig och gjorde så. Detta medlemskap har resulterat i att jag med glädje regelbundet läser Accent, men mycket mer har det inte blivit.

När jag så läste artikeln om

Samlade krafter i Accent nr 2 kände jag att det är dags att tycka till.

Det är väl dags att slå ihop våra olika grenar till en organisation – SOBER.

Låt de nuvarande organisationerna bli kommittéer eller sektioner. SOBER-scout, SOBER-junis och SOBER-unga

skulle va tänkbare namn, och att också låta de olika kommittéerna/sektionerna behålla sin särprägel är också viktigt.

Det skulle bli ett utbyte som jag tror skulle kunna vara vitaliserande för rörelsen.

Mons Annér



Accent nr 2 2018.
 Artikeln finns
 också att läsa på
 accentmagasin.se.

Ur flödet

330

personer har interagerat med artikeln om Rörelsens samlade krafter på webben. Fler röster om detta ur facebookflödet:

 Rent demokratiskt blir det bättre då vuxna inte bestämmer över huvudet på andra vuxna bara för att de är mellan 18–26
 Margaret Montreux

 Tror det krävs en lång och ödmjuk analys innan man gör stora förändringar. Med det inte sagt att det är fel att gå ihop. Men enigheten kommer inte gratis. Det är en attityd och en villighet.
 Christer Håkansson

 Vi kan ta nytta av varandra och lyssna bättre ifall vi tillsammans styr skeppet framåt istället för på olika håll.
 Kim Kozyven Anettesdotter

 Nej, vi bör inte slå ihop oss. Ungdomsförbund är en viktig form av separatism för att ge unga makt att forma vår egen framtid på allvar.
 Leo Calandrella Rudberg

Varför bjuds inte SD in?

 Jag är sedan många år tillbaka medlem i IOGT. Har även varit politiskt aktiv för moderaterna. Föreningen hade vid något tillfälle ett politiskt forum genom Bo Högstedt. Men samhället rör på sig. Efter Reinfeldts utspel "öppna era hjärtan" hände något. Då lämnade hundratusentals moderat-

väljare partiet för Sverigedemokraterna. Jag var en av dem. Nu hörde jag att vår förening i Karlskrona ska ha en politikerutfrågning innan valet. Alla partier är inbjudna utom SD. Då blev jag fundersam och frågade varför? Det skulle vara ett beslut som förbundet tagit. Då blev jag förvånad och

undrar jag om inte åsikter ska prövas innan valet? Jag tillhör SD. Får inte SD:s åsikter finnas i IOGT-rörelsen då är det inte politisk frihet som råder. Då blir IOGT ett politiskt åsiktsparti och kampen mot droger får en underordnad betydelse.

Tacksam för svar.

Gunnar Sandwall

SVAR: IOGT-NTO är partipolitiskt obundet. Vårt arbete utgår från tre bärande idéer: Demokrati, solidaritet och nykterhet.

IOGT-NTO är en del av en världsomspännande folk- och bildningsrörelse. Rörelsen bygger på principen om alla människors lika värde och rättigheter, utan åtskillnad av något slag. IOGT-NTO arbetar mot

rasism och för en solidarisk samhällsutveckling med ett globalt perspektiv. Förr inom IOGT talade de om broderskap, idag är vi en mångkulturell organisation där medlemmar med olika etnisk bakgrund, religion och politisk uppfattning arbetar tillsammans för att nå våra mål.

Vår bedömning är att Sverigedemokraterna i

sina rötter, sin retorik och dagspolitik står för värderingar som skiljer sig så grundläggande åt från det IOGT-NTO står för, att vi inte vill ge dem utrymme på våra egna arrangemang. Vi väljer själva vilka vi vill samarbeta med.

Erik Winnfors Wannberg,
 sekreterare i IOGT-NTO:s
 förbundsstyrelse.

"Slutsatsen i vår undersökning är att det finns en stor våldtäktsdrog. Och det är alkohol."

Anna Möller, läkare vid akutmottagningen för våldtagna på Södersjukhuset i Stockholm till RFSU:s tidning Ottar.



Foto: Privat



Pim van Dorpel

Stor ökning av narkotika på krogen

Allt fler i krogvärlden använder narkotika, både bland gäster och personal. Nästan 60 procent av de anställda har använt cannabis, var tredje har tagit kokain.

TEXT Anna Fredriksson FOTO Jann Lipka

Narkotika Narkotikaanvändningen på Stockholms restauranger har ökat kraftigt. Majoriteten av de anställda har sett narkotikapåverkade gäster det senaste halvåret, och fler än hälften har själva blivit erbjudna narkotika. Det visar en enkät från STAD, Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem, som besvarats av 665 restauranganställda.

De vanligast förekommande preparaten är cannabis, kokain och ecstasy. Nästan 60 procent av de anställda svarar att de använt cannabis, var tredje att de har använt kokain, och var fjärde att de har använt ecstasy.

– Särskilt oroväckande är att nästan varannan kroganställd i åldern 18–24 år har använt narkotika under det senaste året, och 22 procent den senaste månaden, säger Johanna Gripenberg, chef och forskare på STAD.

”I vilken annan bransch bjuder arbetsgivaren på några starköl efter avslutat pass?”

Pim van Dorpel

Stefan Lundin, chefsjurist på arbetsgivarorganisationen Visita håller med om att det är ett allvarligt problem.

–Ingen vill ha det här i sin verksamhet, det handlar om att hitta metoder att förebygga och om en polisiär närvaro i krogmiljön. Men undersökningen talar om att personalen använt narkotika, inte att de gjort det på jobbet. Arbetsgivaren kan inte lägga sig i vad anställda gör på fritiden om det inte påverkar arbetet, säger han.

Pim van Dorpel, vice ordförande för Hotell- och restaurangfacket, tycker att arbetsgivarna har ett stort ansvar, och stora möjligheter, att förbättra arbetsmiljön för de anställda. Ett ansvar man smiter undan menar han.

–Det är lättare att säga upp en person än att konfrontera och stötta genom den process det innebär att bli drogfri. I vilken annan bransch bjuder arbetsgivaren på några starköl efter avslutat pass? undrar Pim van Dorpel.

Antje Dederling, chefsjurist och förhandlingschef på Visita känner inte igen sig i fackets beskrivning.

–I de kontakter vi har med våra medlemsföretag får vi en helt annan bild. Man tolererar inte på något sätt droger på arbetsplatsen och i det fall man misstänker att någon använder droger vidtas regelmässigt åtgärder, säger hon.

Projektet Krogar mot knark är ett samarbete mellan STAD, restaurangbranschen och olika myndigheter.

–Trots den höga narkotikaanvändningen visar resultaten också att anställda tycker att det är viktigt att minska narkotika på krogen och de har en mängd förslag på åtgärder: utbildning för personal, tydlig drogpolicy, samarbete mellan olika personalgrupper och mer samarbete med polisen, säger Johanna Gripenberg.

Fakta

78%

av de anställda har sett narkotikapåverkade gäster på krogen det senaste halvåret.

61%

av de anställda har någon gång använt narkotika. Av dem har

59% har använt cannabis.

31% har använt kokain.

24% har använt ecstasy.

20% har använt narkotikaklassade läkemedel utan recept.

35%

av de anställda har använt narkotika det senaste året.

Moderater vill tvångsvårda unga

Narkotika Fler narkotikapoliser, bättre gränskontroll, strängare straff för försäljning, familjeklassificering, kontraktsvård istället för böter, ökat samarbete mellan socialtjänst och polis, samt tvångsvård för unga. Så kan Moderaternas förslag till ny narkotikapolitik sammanfattas. IOGT-NTO är positiva till att frågan lyfts, men hade gärna sett mer fokus på förebyggande verksamhet och god vård.

Jens Wingren



Foto: Istockphoto

Nya åtgärder mot nättdroger

Lagförslag Regeringen presenterar flera förslag för att snabbare kunna narkotikaklassa nättdroger. Folkhälsomyndigheten ska ges mer resurser för att bevaka och utreda nya substanser. Polisen föreslås även få rätt att anonymt köpa nya psykoaktiva substanser. På detta sätt vill man minska tiden som det tar innan myndigheterna kommer över nya substanser och klassificeringsprocessen kan inledas. Lagändringarna, som föreslås träda i kraft i början av nästa år, skulle även innebära skärpta straff för den som visar ”grov oaktsamhet” i handeln med varor som klassats som hälsofarlig vara.

Familjeklassificering, att lagstifta mot hela grupper av substanser, finns dock inte med i regeringens förslag.

Jens Wingren

11,3

miljoner dollar tjänade licensierade cannabissäljare i den amerikanska skidorten Aspen 2017. Alkoholförsäljningen för samma period gav intäkter på 10,5 miljoner dollar. Källa: Independent.

Öppnar för gårdsförsäljning

Gårdsförsäljning Efter en rad motioner i frågan öppnar socialutskottet för att tillåta gårdsförsäljning av alkohol, under förutsättning att monopolet kan behållas. IOGT-NTO:s ordförande anser att socialutskottet borde ägna sig åt folkhälsopolitik istället för att gå industrins ärenden.

Jens Wingren/Eva Ekeröth



Foto: Michael Vadon

Trumps krislösning

Opioidkris Under ett tal lade USA:s president Donald Trump fram sin lösning på den pågående opioidkrisen: dödsstraff för narkotikasmugglare. Ett uttalande som fått kritik av människorättsorganisationer. Men Donald Trump lyfte även behovet av bättre vård och informationskampanjer för att bekämpa opioidkrisen. Presidenten menar också att en mur mot Mexiko skulle minska tillgången på narkotika.

Jens Wingren

CBD-olja förbjuds

Cannabis Produkter som innehåller cannabidiol, CBD, är läkemedel. Då de inte är godkända och registrerade får de inte säljas i Sverige. Det slår Läkemedelsverket fast efter avslutade tillsynsändan. Beslutet omfattar bland annat oljor, kapslar och inhalationslösningar.

Ulrica Ambjörn



Foto: Dupo-xy/FlickrCC BY 2.0

Spelmonopolet avskaffas

Spelmonopolet släpps och licenser för privata aktörer införs. ”Nu har de privata vinstintressena släppts in på marknaden” säger IOGT-NTO:s generalsekreterare.

Spelpolitik Det svenska spelmonopolet, som säger att endast staten och ideella organisationer får anordna spel, är i praktiken redan upphävt.

– Det oreglerade spelet har tagit över och spel används i kriminell verksamhet. Det är på tiden att vi får ordning och reda på den svenska spelmarknaden, säger civilminister Ardalan Shekarabi.

I regeringens förslag till ny spelpolitik ersätts monopolet med en licensiering av bolag som också kommer att betala

skatt i Sverige. Spelmarknaden delas upp mellan en konkurren utsatt del (främst spel online och vadhållning), en del för allmännyttiga ändamål (främst lotterier och bingo), samt en del som förbehålls staten (kasinon och värdeautomater).

Skatt på licenspliktigt spel ska tas ut med 18 procent. Spel för allmännyttiga ändamål ska fortsatt vara skattebefriat. Om en spelare vinner pengar på en olicensierad spelsida ska vinsten beskattas.

Peter Moilanen, generalsekreterare på IOGT-NTO som driver Miljonlotteriet, är ganska nöjd med förslaget.

– Det viktigaste för oss var att vi fick behålla ensamrätten och skattebefrielsen för lotterier, säger han.

Eva Ekeröth

Nytt stöd för integration

Nya medel Ideella föreningar och stiftelser gör en viktig insats för att lyfta individer och bryta segregationen. Regeringen har därför beslutat om ett nytt stöd för fleråriga insatser.

Under 2018 kommer 53 miljoner kronor att

betalas ut. Från och med 2019 och framöver 75 miljoner kronor årligen. Bidragen kommer att fördelas av Delegationen mot segregation, Delmos.

– Jag är glad att vi äntligen riktar ett långsiktigt stöd till civilsamhället så

att de inte behöver jobba utifrån ettåriga projekt. De kommer nu kunna söka medel för att genomföra fleråriga insatser, säger Ibrahim Baylan, samordnings- och energiminister, i ett uttalande på regeringens hemsida.

Ulrica Ambjörn

Globala fonden fryser avtal med Heineken

Globala fonden Det kontroversiella avtalet mellan Globala fonden och Heineken, som många protesterat mot, suspenderas. Orsaken uppges vara Heinekens agerande i Afrika, där de använder så kallade öflickor i sin marknadsföring.

Øystein Bakke, seniorrådgivare i den norska IOGT-rörelsens biståndsorganisation Forut, och en av dem som engagerat sig för att stoppa avtalet, tycker att det är bra att det läggs på is. Helst hade han dock sett att det avslutats helt.

– Och inte på grund av hur Heineken agerat i det enskilda fallet, utan på grund av alkoholens roll för spridning av sjukdomar som tuberkulos och hiv/aids, säger han.

Både Norge och Sverige har protesterat mot avtalet liksom en lång rad organisationer och privatpersoner.

Eva Ekeröth



Foto: Yeray Diaz Zbida/Flickr-CC by 2.0

20

procent av alkoholjätten Inbevs försäljningsvolymen kommer att utgöras av alkoholfria eller lågalkoholhaltiga produkter år 2025 tror vd:n Carlos Brito.

”Vi gör avtryck i Bryssel”

Införsl 50 privatpersoner tog chansen att tycka till om punktskatter för alkohol som förs från ett EU-land till ett annat. Enligt Kalle Dramstad, politisk sekreterare på IOGT-NTO, som uppmanade till att svara på EU-kommissionens enkät, har det inte gått obemärkt förbi. Han tror att det nu blir svårt för kommissionen att hävda att alkoholinförsl inte är ett problem.

Eva Ekeröth



Foto: Ulrica Ambjörn

KOMMENTAR

Eva Ekeröth
Reporter



Var ärliga om gårdsförsäljning!

Så var det dags igen. Alkoholpolitikens ”never ending story”, gårdsförsäljning av alkohol, har dykt upp som gubben i lådan. Efter att ha behandlat en rad motioner i ärendet har socialutskottet nu beslutat föreslå riksdagen att ändra lagen och tillåta gårdsförsäljning ”under förutsättning att Systembolaget kan ha kvar sitt monopol på detaljhandel”.

I den bisatsen ligger själva stötestenen. Monopol betyder ensamrätt. Av definitionen framgår tydligt

”Är det inte ärligare att istället föreslå det motionärerna egentligen vill: avskaffa monopol?”

att det inte kan finnas fler som säljer alkohol. Då är det nämligen inget monopol längre.

Genom att övertyga EU om att Systembolaget

existerar enbart av folkhälsoskäl, och att det inte diskriminerar produkter från andra EU-länder, har Sverige fått ett undantag från regeln om fri handel vad gäller alkohol.

Om svenska producenter tillåts att sälja sina produkter medan utländska producenter inte har samma möjlighet så blir de sistnämnda diskriminerade. Det förstår nog politiker också, men en del vill inte låtsas om det. Det är ju val i år och vem unnar inte små vingårdar på den svenska landsbygden att sälja några flaskor av sitt egenproducerade vin till besökare?

Vore det möjligt skulle antagligen knappt IOGT-NTO protestera. Men två statliga utredningar har visat att det inte går utan att argumenten för monopol faller.

I stället för att acceptera resultatet av de tidigare utredningarna ska man nu alltså tillsätta ytterligare en. Vore det inte ärligare om motionärerna istället föreslog det de egentligen vill: att avskaffa monopol?



”Jag har alltid haft starka åsikter”

Sedan barnsben har intresset för rättvisefrågor väglett henne. *Johanna Svanelind* är en nykter världsmedborgare med rötterna i Stockholm och fötterna i Beirut.

TEXT Jens Wingren FOTO Karen Kalou & Josette Youssef

Johanna Svanelind läser i menyn, men hittar inte det hon söker.
– Har ni foul? frågar hon på klingande arabiska.

Hon är på Sverigebesök och i full gång med piffa till sin lägenhet. Tre fingrar på höger hand är tejpade efter ett missöde med tapetkniven.

Rötterna har hon i Bandhagen och Stureby i södra Stockholm. Från det palestinska kaféet på torget i Bandhagen kan hon peka ut var hennes mamma, mormor och kusiner bor. Men idag är hennes vardag i Beirut, Libanon, där hon arbetar för Svenska kyrkan. Engagemanget fick hon med modersmjölken. Båda föräldrarna är politiker.

–Första gången jag engagerade mig för

▶ JOHANNA SVANELIND

Ålder: 28 år **Bor:** Beirut, Libanon

Utbildning: Kandidatexamen i arabiska och utvecklingsstudier vid School of Oriental and African Studies i London, en master i Krigsstudier vid Försvarshögskolan. **Gör:** Regional representant för Svenska kyrkans internationella arbete i Mellanöstern.

något var i mellanstadiet när vi skulle vara med i en schackturnering och det moderata kommunstyret hade bestämt att vi inte skulle få ha finalen i Blå Hallen i Stockholms stadshus, säger hon.

Johanna faxade in ett klagomål till stadshuset. Det var första steget på en

resa som skulle ta henne till Västsahara, Palestina och slutligen Libanon.

För Johanna Svanelind har nykterheten varit självklar. I tolvårsåldern började hennes vänner lyssna på hardcoreband som Minor Threat och Refused och tog till sig bandens straight edge-budskap. I tonåren började vännerna falla ifrån. Men hon höll fast vid straight edge.

–Det var aldrig någon som tjatade på en att dricka om man var straight edge. De flesta verkade acceptera det ställningstagandet. Att vara straight edge var en tydlig identitet. Jag minns en gång i högstadiet när några killar lurade i mig ett nikotintuggummi och hur de skämdes efteråt, säger hon.

Även efter att hon slutade lyssna på hardcorepunk och måla svarta kryss på ▶

”Jag tror att det är jätteviktigt att inkludera religion både i försoningsarbete, fredsarbete och samhällsarbete.”

händerna så har drogfriheten hållit i sig. Under gymnasietiden på Globala gymnasiet följde hon gärna med sina vänner på fest, men alltid nykter. Att dricka lockade aldrig.

– Jag har alltid haft starka, principfasta åsikter, och varken velat ge pengar till ett sånt system eller påverka mig själv på det sättet.

Det var också under den här tiden som intresset för globala frågor började växa. Istället för att engagera sig i föräldrarnas ungdomsförbund satsade Johanna Svanelind på enskilda frågor och volontärarbete, snarare än kampanjer. Den första internationella fråga som väckte hennes intresse var okupationen av Västsahara.

– Min mamma var engagerad i frågan och första gången jag reste dit var med henne.

Besöket gav mersmak och 23 år gammal gjorde hon ett avbrott i studierna vid School of Oriental and African Studies i London, och reste med två vänner till de västsahariska flyktinglägren i Algeriet. Lägren har funnits på samma plats i generationer.

– Man tänker ju ofta på tält när man tänker på flyktingläger, men mer permanenta läger blir mer som stabila städer. Men de här lägren har stått i snart 40 år och består fortfarande mest av tält. Vissa bygger lerhus, men vart femte år kommer stora regnoväder och då förstörs lerhusen, säger hon.

Johanna Svanelinds förhoppning om att få till en utbildning i arabiska i lägren gick inte att genomföra under de veckor

hon var där. Men hennes engagemang för den västsahariska frihetskampen och mänskliga rättigheter har fortsatt även efter resan.

Studierna i London innebar även ett år som utbytesstudent på universitet An Najjah i Nablus på Västbanken. Nablus är en gammal stad vars förorter letar sig upp längs de bergssluttningar som omger staden. Israels ockupation gör sig vanligtvis inte påmind här, mer än via de lågflygande stridsflygplan som kan passera under vilken tid som helst på dygnet. Och i stadens utkant ligger två av Västbankens största flyktingläger, Balata och Askar.

– Jag tillbringade en hel del tid på ett kvinnocenter i Balata och började intressera mig för nagelkonst och hennatatueringar, säger hon.

På den vägen kom hon också in på det ämne som skulle bli fokus för hennes uppsats under tiden på Västbanken, nämligen hur skönhetssalonger kan bli en plats där kvinnor kan finna styrka och ekonomiskt oberoende.

– Arbetslösheten är jättehög på Västbanken och trots att kvinnorna är väldigt välutbildade så jobbar de väldigt lite. Skönhetssalonger ger både försörjning och ett eget rum där kvinnor kan prata med varandra.

Det är inte lätt att få tag på alkohol på Västbanken. Men den som vet att leta kommer att finna. I Nablus vet de flesta att man kan bestiga det södra berget Gerizim för att köpa alkohol av samari- ►

► **Johanna Svanelind rör sig mycket ute och tycker att Beirut på många sätt känns säkrare än Stockholm.**







terna, en liten kristen grupp som lever avskilt på berget. Det var också dit som de flesta av Johanna Svanelinds klasskompisar begav sig på helgerna under det år då hon bodde i Nablus. Själv var hon mer intresserad av Västbankens första skateramp i Qalqilya, precis vid muren mot Israel.

Att vara nykter som vuxen uppfattar hon som svårare än när hon var tonåring.

– Det är på något sätt mer provocerande för folk nu. Jag orkar inte ha den

diskussionen varje gång någon frågar om jag vill ha alkohol. Men det kommer ju upp så fort jag träffar nya människor.

Även efter året som utbytesstudent i Nablus har hon återvänt till Palestina. Då genom följeslagarprogrammet EAPPI i de östra delarna av Jerusalem. Sedan sexdagarskriget 1967 är Jerusalem en delad stad. De östra delarna står under palestinskt styre, men bosättare ockuperar ofta bostäder i östra Jerusalem. Just den sommaren var det många palestinska hus

som revs av den israeliska militären i området kring östra Jerusalem.

– Folk kunde ringa oss fyra på morgonen och berätta att någons hus höll på att rivas, säger Johanna Svanelind.

En natt ringde det vid fem på morgonen och hon skyndade sig till ett hus i närheten med sina kollegor. När de kom fram var bulldozern redan i full fart. När rivningen var över stod hon framför resterna av huset och såg på medan en katt letade efter sina ungar som dött under husmassorna. Barnen i familjen sprang runt

◀ "Jag trivs jättebra här, jag älskar att jobba i mellanöstern".

▶ I samspråk med kvinnor på en manifestation för kvinnors rättigheter.



Foto: Privat

med länge, och yngre organisationer med fokus på mångfald. Många projekt fokuserar på att få till en interreligiös dialog mellan Libanons många olika religiösa grupper.

– Det handlar om att göra medborgarskapet inkluderande för alla, säger Johanna Svanelind.

Arbetet omfattar även Irak, men under hösten har säkerhetsläget inte tillåtit henne att resa dit för att besöka kyrkans samarbetspartners. Beirut upplever hon däremot som väldigt tryggt.

– På många sätt känns det säkrare än Stockholm, säger hon.

Men Libanon bär fortfarande spår från inbördeskriget.

– Man har inte haft någon försoningsprocess och inte bearbetat det som hände under kriget. Så det finns så mycket öppna sår i människor som man kan se i form av splittringar mellan grupper, även i vardagslivet. Man håller sig gärna till sin egen grupp. Jag tror att det är jätteviktigt att våga inkludera religion både i försoningsarbete, fredsarbete och samhällsutveckling.

Att vara religiös har varit en starkt bidragande faktor till Johanna Svanelinds engagemang.

– Det är väldigt skönt för mig. Jag tror att alla som har tro tvivlar när de går igenom saker. Men man måste inte alltid motivera allt man gör. Jag tror på det här,

och jag tror på människors värde och att vi ska ta hand om vår jord. Jag behöver inte försvara det mer än så, säger hon.

Hon ser framför sig att hon kommer bli kvar i Beirut i några år till.

– Jag trivs jättebra, jag älskar att jobba i mellanöstern. Men jag kommer säkert tillbaka till Sverige någon gång. Jag skulle gärna bli präst. ☺

KONFLIKTHÄRDAR

► **Västsahara ockuperas** av Marocko sedan 1975. Området har en av världens största fosfatfyndigheter och flera andra naturtillgångar. Hundratusentals västsaharier lever i flyktingläger i Marocko, Algeriet och Mauretanien.

► **Västbanken är** ockuperat av Israel sedan 1967. Västbanken är sedan Osloförhandlingarna uppdelat i tre typer av områden, a, b och c. Område c, 61 procent av Västbanken, kontrolleras helt av den israeliska militären och palestinska hus i dessa områden kan rivas med kort varsel.

► **Libanon skakades** av inbördeskrig mellan 1975 och 1990. Ett krig som fördes mellan landets många olika folkgrupper och som beräknas ha krävt 100 000 liv.

och letade efter sina saker bland bråten.

– Jag kände mig väldigt maktlös, och jag bad mannen i familjen om ursäkt för att vi inte kunde göra något. Men han sa att det enda han ville var att vi skulle åka hem till Europa och berätta om vad vi sett. Då kändes det lättare.

Med erfarenheterna från Västsahara och Palestina blev hennes nuvarande jobb i Libanon en naturlig fortsättning. Svenska kyrkans samarbetspartners är både religiösa organisationer de jobbat



Ungas attityd mer tillåtande

IQ:s alkoholindex visar att attityden till berusning blivit mer tillåtande, särskilt bland yngre. UNF:s ordförande är dock inte särskilt orolig.

TEXT Eva Ekeröth

Alkohol Attityden till alkohol har blivit mer tillåtande jämfört med förra året. Det framgår av IQ:s alkoholindex. Framför allt har attityden till berusning blivit mer tolerant.

– Trenderna är ganska diskreta, men de går åt fel håll. Det är en varningssignal, säger Sven Andréasson, professor och chef för alkoholtjänsten Riddargatan 1, under en paneldiskussion vid det seminarium där IQ:s index presenterades.

Han tror att en mer tillåtande attityd i förlängningen kan leda till ökad konsumtion. Något som Mats Ramstedt, forskningsansvarig på Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning, CAN, instämmer i.

– I undersökningar ser man att de som konsumerar mest har mest tillåtande inställning till alkohol, säger han.

Karin Hagman, vd för IQ, undrar om paneldeltagarna tror att årets trendbrott kommer att fortsätta.

”Kanske måste vi börja närma oss frågan om vuxnas konsumtion.”

Kajsa Snidare

– Det beror på. Samtidigt som vi har en hälsotrend som påverkar i restriktiv riktning så finns en mer kommersiell trend, som bland annat tar sig uttryck i att alkohol nästan uteslutande skildras i positiva termer. Sedan har vi ju ständiga pendelrörelser i konsumtionen. Efter en tioårig nedgång säger all logik att det borde svänga åt andra hållet, säger Sven Andréasson.

Mats Ramstedt är mer optimistisk.

– Det som talar emot är att skolundersökningarna visar rekordlåga konsumtionsnivåer bland grundskoleeleverna. Det är ju de som är framtidens vuxna.

Ulrik Simonsson, vd för Ungdomsbarometern, anser att föräldrarna fortfarande är restriktiva.

– Dagens unga umgås mer med sina föräldrar och mindre med kompisar. Föräldrarna har bra koll på vilka de unga umgås med och vad de gör på sin fritid. De skjutsas ju överallt, säger han.

Kajsa Snidare, länsamordnare i ANDT-frågor på Länsstyrelsen i Stockholms län, håller bara delvis med.

– Men det är också många vuxna, särskilt i mer välbärgade områden där konsumtionen bland vuxna är hög, som möjliggör för ungdomarna att dricka genom att lämna dem ensamma hemma på helger. Kanske måste vi snart börja närma oss frågan om vuxnas konsumtion, vilket är en mardröm för många, säger hon.

UNF:s ordförande Isabelle Benfalk deltog i seminariet och är nöjd efteråt.

– Jag tycker att det var särskilt bra att betydelsen av vuxnas konsumtion och attityder kom upp, säger hon.

Hon är inte särskilt oroad över den brutna trenden.

– Det var inga stora förändringar. Jag känner ingen oro än utan väntar med spänning på nästa års siffror, säger Isabelle Benfalk.

I korthet

► Synen på alkohol har blivit något mer tillåtande det senaste året. Trenden att unga blir allt mer restriktiva verkar vara bruten. Unga män, 16–29 år, är den grupp som står för den största förändringen.

► Män är mer tillåtande än kvinnor, men skillnaderna minskar. Allra mest tillåtande attityd har män 30–44 år. Främst är det attityden till berusning som blivit mer tolerant.

► Äldre, som är de som dricker mest till vardags, har blivit något mer negativa till vardagsdrickande.

► Andelen som på grund av sina svar klassificeras som återhållsamma är färre än någonsin tidigare i undersökningens historia. Undersökningen har genomförts sedan 2010.

Statistik ger skev bild

Narkotika Unga i fattiga områden i Stockholm grips oftare för narkotikabruk än unga i rika stadsdelar. Detta trots att de från rika delar uppger en större konsumtion. Det visar en rapport från Brottsförebyggande rådet, Brå. Det är också sex gånger vanligare att pojkar misstänks än flickor, fast konsumtionen är ganska lika. Jon Lundgren, utredare på Brå, anser att det förstärker en negativ och felaktig bild.

Anna Fredriksson



Foto: iStockPhoto

Foto: iStockPhoto

Fotbollspubliken vill ha korv och kaffe

Alkohol Fotbollspubliken vill ha korv och kaffe, inte alkohol. Det visar en ny undersökning som Novus gjort på uppdrag av IQ. Endast en av tio anser att det är mycket, eller ganska viktigt, att dricka alkohol när de besöker en allsvensk match. Först på delad fjärdeplats kommer starköl, samma placering som vatten.

Eva Ekeröth

”Diagnoser kopplade till alkohol är en stor riskfaktor för att drabbas tidigt av alla typer av demens.”

Slutsatsen dragen av en internationell grupp forskare som studerat sambandet mellan alkohol och demens. Källa: the Lancet.

Alkohol vanligast vid våldtäkt

Alkohol är en vanlig drog vid sexuella övergrepp. Det bekräftas även av föreningen Tillsammans.

Våldtäktsdrog En slutsats i en pågående undersökning vid Akutmottagningen för våldtagna på Södersjukhuset i Stockholm är att det finns en stor våldtäktsdrog: alkohol. Många som kommer till mottagningen berättar att de inte minns något alls från övergreppet och därför tror att de har blivit drogade med narkotiska preparat. Det berättar Anna Möller, medicinskt ansvarig läkare, i en intervju i RFSU:s tidning Ottar.

Julia Östfeldt, verksamhetsledare på Tillsammans, en förening av och för personer som utsatts för sexuellt våld, är inte förvånad.

–Det speglar det vi möter i vår verksamhet. Många som söker stöd hos oss har trots att de blev drogade. De har minnesluckor och var väldigt berusade när övergreppet skedde, säger hon.

Genom att ta prover i det akuta läget och sedan fråga personerna i lugn och ro vid återbesöket, ska studien vid Södersjukhuset ge en mer rättvisande bild.

Har inte den som blir utsatt insett hur mycket hen druckit?

–Man försöker rationalisera sitt eget beteende, speciellt när man är traumatiserad. På vägen tappar man kontrollen över hur mycket man har druckit. Det är förknippat med mycket skuld och skam att dricka för mycket, eller ta droger och sedan bli utsatt för övergrepp. Om du har gjort det får du skylla dig själv tycker många, säger Julia Östfeldt.

Vi vet att det finns ett samband mellan sexualbrott, våldsbrott och alkohol, och vi behöver problematisera sättet vi dricker på och varför, tycker Julia Östfeldt.

– Hälften av alla gärningsmän är påverkade av alkohol eller droger när de begår övergrepp. Vi har en del av lösningen framför oss, men det har vi svårt att prata om. Generellt vill vuxna ha sin alkohol i fred, de vill inte koppla ihop den med tråkigheter. Men allt det här hänger ihop, säger hon.

Studien beräknas bli klar under hösten 2018.

Anna Fredriksson

10

procent av barnen föds abstinenta i Huntington, West Virginia, som blivit centrum för USA:s heroinepidemi.



Foto: iStockPhoto

Smugglingen av alkohol har minskat

Smuggling Satsningen på att stoppa spritbussarna har haft effekt; smugglingen har minskat med sju procent. Det visar nya siffror från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. Samtidigt har den legala resandeförseln till Sverige ökat med åtta procent.

Eva Ekeröth

Fler opioidöverdoser i USA

Överdosis Under det gångna året ökade opioidöverdoserna i USA med 30 procent enligt Center for Disease Control. Störst var ökningen i Mellanvästern som fick se 70 procent fler överdoser, i Wisconsin ökade överdoserna med 109 procent. Det rapporterar BBC.

Jens Wingren

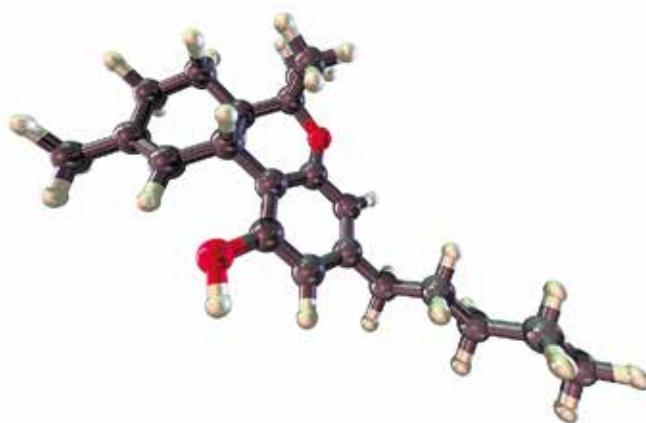


Foto: iStockPhoto

Starkare cannabis

Cannabis Det senaste decenniet har cannabisvarianter med högre THC-halt blivit allt vanligare i Storbritannien. 2016 utgjorde de 94 starkare sorterna procent av all beslagtagna cannabis. Det visar en studie från Kings College i London. Svenska cannabisanvändare bekräftar för Accent att situationen är densamma i Sverige.

Jens Wingren



Därför gör alkohol oss aggressiva

I en ny studie från University of New South Wales i Australien, har forskare låtit skanna testpersoners hjärnor med magnetröntgen medan de dricker alkohol.

Studien gick till så att 50 unga män fick antingen två alkoholdrinkar eller två alkoholfria drinkar. De fick sedan spela ett tävlingsinriktat datorspel medan deras hjärnaktivitet observerades. Hos dem som fått alkohol kunde forskarna se att aktiviteten sjönk i prefrontala cortex – den del av hjärnan som hanterar socialt beteende, personlighetsuttryck och exekutiva funktioner. Hämningar släppte, de anpassade sig inte till sociala koder för uppförande, och de blev mer aggressiva.

Redan vid små mängder alkohol kunde forskarna se ett samband mellan vad som händer i prefrontala cortex och graden av aggression. Forskarna uppmanar nu till fler studier om alkoholrelaterad aggressivitet.

Text: Jens Wingren/Ulrica Ambjörn

Källa: The neural correlates of alcohol-related aggression(2018).





Medicinsk cannabis i politiskt syfte

Medicinsk marijuana är inget problem. Problemet är att det faktum att några blir hjälpta av marijuana utnyttjas som ett politiskt vapen i legaliseringsdebatten.

TEXT Eva Ekeröth

I n på IOGT-NTO-gården på Klara Södra Kyrkogata i Stockholm kommer en man gående, framåtlutad på grund av den tunga ryggsäcken han bär. Det är författaren Pelle Olsson, som stannar till på tågresan mellan hemmet i Småland och en väntande föreläsning i Norge.

– Jag har med mig några av mina böcker i fall de vill köpa, så det blir lite tungt, förklarar han.

Pelle Olsson har länge intresserat sig för narkotika och särskilt cannabis. Han har skrivit flera böcker i ämnet, och är ofta ute och föreläser. Han är också engagerad i Riksförbundet narkotikafritt samhälle, RNS.

Hans senaste bok, *Cannabis som medicin – historia, politik, forskning*, handlar om lobbyarbete, narkotikapolitik och pengar.

– Jag vill reda ut begreppen. Den medicinska användningen av cannabis är

relativt liten och inget problem. Problemet är de som använder det faktum att några blir hjälpta av marijuana som ett politiskt vapen i legaliseringsdebatten, säger han.

Pelle Olsson menar att det är nya grupper som förespråkar legalisering.

– Någon stor folklig rörelse har det aldrig varit. Det har mest handlat om en välutbildad akademisk överklass. Från början var det idealister i organisationer som NormL, Marijuana policy project och Drug policy alliance, som förde debatten. Deras motiv för att legalisera cannabis var att individen själv skulle få bestämma. Nu när den lagliga industrin har tagit över och blivit tongivande har debatten hårdnat. De har andra resurser med betalda lobbyister och kontor.

Nu handlar mycket om att tjäna pengar.

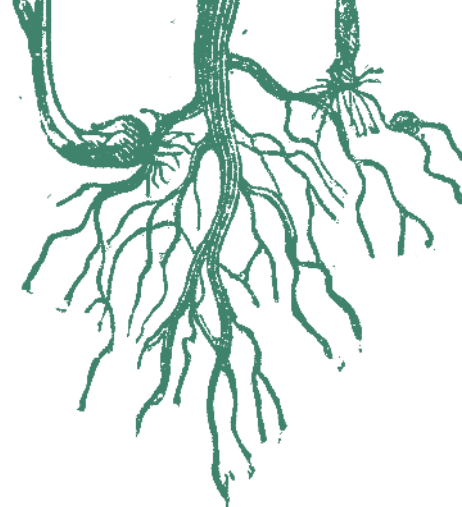
– De nöjer sig inte med att marknads-

föra sina produkter där det är legaliserat. De vill också bana väg för att nå nya marknader. I det syftet utnyttjar de att det finns en medicinsk användning, säger han.



Foto: Eva Ekeröth

Pelle Olsson, författare och debattör.



”Cannabisplantan kommer aldrig godkännas som läkemedel. Då skulle vi backa hundra år tillbaka i tiden.”

Pelle Olsson poängterar att marijuana inte är ett läkemedel:

– Cannabisplantan kommer aldrig att godkännas som ett läkemedel. Då skulle vi backa hundra år tillbaka i tiden då det var sämre koll på vad som såldes på apoteken. Däremot finns det läkemedel baserade på syntetiskt THC (*tetrahydrocannabinol*) respektive CBD (*cannabidiol*). De finns som tabletter eller i sprayform. Sativex, som är läkemedelsnamnet för sprayen, är visserligen utvunnet ur Cannabis sativa, men den innehåller bara THC och CBD, i kända mängder, och inga andra ämnen.

De är inga läkemedel som botar någon sjukdom, men däremot kan de lindra symptom.

– Sativex skrivs ut till patienter med MS för att lindra kramper. Det handlar om cirka 300 patienter i Sverige. Sedan kan man få det syntetiskt framställda Marinol utskrivet mot illamående och aptitstörningar, men det är ett licensläkemedel där Läkemedelsverket måste godkänna utskrivningen för varje patient. 2015 beviljades tio sådana ansökningar, säger han.

Utöver dessa finns det ett fåtal patienter som beviljats cannabis mot kronisk smärta.

– De har nog gått igenom det mesta som finns. De är väl utredda av smärt-

experter innan de beviljats det här undantaget från medicinsk praxis. Den cannabis de får odlas i Holland under väldigt strikta förhållanden, där de har stenkoll på nivån av THC och CBD. Bediol, som preparatet heter, innehåller lika mycket THC som CBD och ska intas oralt, inte rökas, säger han.

Både THC och CBD är cannabinoider som finns naturligt i cannabis. Medan THC är ett psykoaktivt ämne som ger rus, så bidrar CBD inte till något rus, men är verksamt på annat sätt och har bland annat antipsykotiska effekter. Det motverkar alltså risken att drabbas av psykos i samband med användningen.

Om kontrollen i Sverige är rigorös, så ser det helt annorlunda ut i USA.

– Där svämmar det över alla breddar. Det är egentligen helt otroligt att det försiggår en allmän debatt om det här. Diskussionen om ett måttligt verksamt läkemedel med begränsat användningsområde borde väl diskuteras av en handfull vetenskapsmän och inte av narkotikadebattörer, säger Pelle Olsson.

– De vetenskapliga sammanställningar som jag tittat på från 2010 till 2017 säger alla samma sak. Effekterna är små och finns bara belagda för kronisk smärta, kramper hos MS-patienter, vissa typer av epilepsi hos barn, för att öka aptiten hos

till exempel Aidsjuka och minska illamåendet hos till exempel cancerpatienter som behandlas med cellgifter.

Pelle Olsson menar att det är en medicinsk skandal att cannabis har fått marknadsföras som medicin mot allehanda sjukdomar i USA.

– Och då handlar det inte om någon kontrollerad sort, särskilt framtagna för medicinskt syfte, utan om samma marijuana som säljs för rekreationellt bruk, säger han.

Enligt Pelle Olsson har amerikanska läkemedelsverket nu satt ner foten och förbjudit cannabisindustrin att påstå sådant som inte är belagt.

– Men det är svårt att kontrollera. Det finns så många försäljare och webbplatser att hålla reda på, säger han. ☹

PELLE OLSSON

▶ **Pelle Olsson** är sjuksköterska, författare, föreläsare och debattör. Sedan början av 1990-talet har han skrivit en rad böcker varav flera har beskrivit narkotikasituationen i olika länder, bland annat Holland och Schweiz.

▶ **Hans senaste bok**, *Cannabis som medicin – historik, politik, forskning*, kom ut i november 2017. Det är hans tredje bok om cannabis som han skrivit efter reportageresor i bland annat Afghanistan, Ryssland, Vitryssland, USA och Jamaica.

▶ **Under 1990-talet** var han också chefredaktör för Narkotikafrågan, tidskrift från Riksförbundet för narkotikafritt samhälle, RNS.

LÄS VÅR GRANSKNING AV ALKOHOLINDUSTRIN!



accentmagasin.se/alkoholindustrin



INNEHÅLL: 26 Fasaden rasade 30 Kraftkälla för anhöriga
32 Vill få anhöriga att tänka på sig själva 33 Omdiskuterat ordval

Släpp taget!

Att leva nära någon som är beroende innebär ofta att kastas mellan hopp och förtvivlan. Du vill hjälpa, men känner dig maktlös. Att släppa taget om själva beroendet och hjälpa sig själv är första steget.



OBS! Som framgår i artiklarna är ordet medberoende ifrågasatt. Accent väljer ändå att använda det här, då det är ett känt och etablerat begrepp.



Fasaden rasade

I 25 år höll hon skenet uppe. Förlät och ljög för omgivningen. Ingen skulle få veta att maken var alkoholist. Carola Sahlén var medberoende.

TEXT Majken Öst-Söderlund FOTO Emil Malmberg



”Jag ville berätta öppet, utan skygglappar. Både om det jag utsatts för och det jag utsatt andra för.”

ut med drömmannen – han som var så älskvärd och fin på alla vis, förutom de perioder då alkoholen regerade honom totalt. Då var han en helt annan person. I ena stunden lovade han henne evig trohet, i nästa stund försvann han hemifrån, drack sig redlös och träffade andra kvinnor.

I sin självbiografiska bok *Sigrid sover på soffan* skildrar Carola Sahlén ett liv, som är så motsägelsefullt att det är svårt att ta in. Boken handlar parallellt om barndomen och om den unga kvinna som blir så passionerat förälskad att hon förlåter att mannen försvinner hemifrån, ligger med prostituerade, och kommer hem många dagar senare, bakfull och ångerfull.

– När jag skrev boken bestämde jag mig för att vara helt ärlig. Jag ville berätta öppet om allting, utan skygglappar. Både om det jag utsatts för och det jag själv utsatt andra för, säger Carola Sahlén.

Idag inser hon att hon var medberoende. Ett medberoende som blev extremt destruktivt. Berättelser om alkoholberoende blir sällan vackra. Det onormala blir det normala, människor förvandlas till objekt och det enda som betyder något är alkoholen. Giftet tar bort alla spärrar och får den mest älskvärda att bete sig som ett svin.

– Det värsta är inte det som min man gjort mot mig. Det allra värsta är att jag tillät förnedringen. Att jag stått ut, att jag själv handlade destruktivt. När min

man förnedrade mig, sökte jag tröst i bekräftelse och uppmärksamhet från andra män, säger hon.

Att Carola Sahlén kunde dölja makens alkoholberoende så länge handlar delvis om deras goda ekonomi. Han kunde ta in på hotell, åka utomlands, dricka dyr sprit på flotta platser. En gång ringde han från Las Vegas och hade sålt både vigselringen och sina skor för att få tag i mer sprit. Ambassaden gav honom ett snabbblån för att han skulle kunna ta sig hem. I boken beskriver Carola Sahlén hur han kommer hem med taxi från Arlanda, en taxiresa på 20 mil. Han betalar med en tjock sedelbunt, långt över vad det kostar. Han är ångerfull och vill gottgöra.

Emellan fanns också år av nykterhet och idogt arbete. Som längst var han nykter i sex år.

Carola Sahlén jobbar med inredning. Hon renoverar nedgångna hus till fräscha drömmen. På sin blogg visade hon upp foton från sitt vackra hem, och bilder på familjen där alla är samlade och ler rakt in i kameran. Drömmen om det perfekta livet. Om bloggen varit solsidan i hennes liv är boken skuggsidan. Där sipprar mardrömmen fram ur drömmens sprickor.

Kanske hade hon fortfarande putsat på fasaden och ljugit om sin mans ”utlandsresor” om hon inte fått en utmattningsdiagnos något år efter att den yngsta dottern föddes. Under den tre år långa sjukskrivningen gick hon i terapi, och påbörjade där berättelsen om sitt eget liv. Hon började se mönster i sitt handlande, ►

Som barn hatade Carola Sahlén lögnen. I hennes barndomshem var allt fint. På ytan. Men innanför väggarna var det kaos, psykisk och fysisk misshandel. Hon sökte skydd hos granntjejer, vars föräldrar var A-lagare och levde på socialbidrag. Hos dem, i det som andra klassade som misär, fann hon trygghet. Där fanns värme och medmänsklighet och ibland lite pengar till godis.

Var det erfarenheterna från barndomen som fick Carola Sahlén att år efter år stå

”Jag är inte stolt över mina val, men just då såg jag inga andra möjligheter.”

se hur mycket möda och energi hon lagt på att laga, lappa och dölja.

Minnena från barndomen och tonårstiden dök upp. Hur hon som tonåring under sena nätter hellre la sig under en långtradare och sov än åkte hem. Hon drack för att döva känslorna, och som 17-åring flyttade hon ihop med en betydligt äldre man, där hon lekte hemmafru samtidigt som hon gick i gymnasiet. Hon var notoriskt otrogen, för att hon behövde uppmärksamhet och tröst.

– Jag är inte stolt över mina val, men just då såg jag inga andra möjligheter. I backspegeln kan jag se att både min man och jag hade en tendens att trasa sönder allting när det blev bra. Vi kunde inte unna oss att ha det bra. Han började alltid dricka när vi hade det som bäst.

– Det som hindrade mig att gå tidigare var skammen, insikten att jag låtit mig förnedras och behandlas illa. Med hjälp av terapi insåg jag att det inte var jag som var skyldig. Jag anser inte heller att min man var skyldig. Han är sjuk, säger hon.

När Carola Sahlén insåg att hon bara hade tre val, blev det lättare att fatta beslut. Hon kunde stanna och göra det destruktiva till något vardagligt och normalt, eller lämna och kämpa resten av livet för att glömma. Det tredje alternativet – att dö – var inte en möjlighet för henne som trebarnsmor.

Ändå klarade hon inte av att bryta upp innan hon träffade en annan man. Uppbrottet var inte lätt: skuld, sorg och anklagelser kantade vägen.

– Jag behövde fly in i ett annat liv för

att orka ta mig igenom skilsmässan, konstaterar hon.

Idag lever Carola Sahlén med en ny man.

– Mitt råd till alla som lever med en alkoholist är att bryta upp. Det kommer inte att bli annorlunda.

Hon säger att det var ilskan som gjorde att hon överlevde.

– Jag släppte inte fram sorgen och bitterheten. Jag var bara arg. Dessutom fick jag mycket hjälp av att gå i terapi. Alanon var också bra, tyvärr sökte jag mig bara dit när det var kris, när min man var försvunnen under de perioder han drack. Jag borde ha gått på möten även när det var bra, då hade jag säkert brutit upp tidigare, säger hon. ☺

► **Carola Sahlén** lever idag med en ny man. Men vägen dit var lång.

FYRA TECKEN PÅ MEDBEROENDE

- 1 Den beroende kommer alltid i första hand.
- 2 Du anpassar dig till hens humör, regler och vilja.
- 3 Du försöker vara hens stöd trots att det tär mer än det hjälper.
- 4 Du är den som försvarar, döljer och slätar över hens destruktiva handlingar inför både dig själv och andra.

Källa: Al-anon, en världsomspännande organisation som erbjuder stöd via självhjälpsgrupper för vänner och familjemedlemmar till beroende. Bygger på 12-stegsprincipen och anonymitet för deltagarna.





Kraftkälla för anhöriga

I höstas startade IOGT-NTO Dalarna en mötesplats för anhöriga: Familjekällan. "Att förstå problemet är viktigt, men vårt fokus är den personliga utvecklingen", säger Marie Hillner.

TEXT Ulrica Ambjörn FOTO Maria Hansson

När Familjekällan bjöd in till ett inledande öppet hus i november kom ett 50-tal gäster, och till träffarna varannan tisdagskväll i Falun brukar 30–40 personer komma. Dessutom finns två facebookgrupper; en öppen och en sluten, för information och samtal.

Marie Hillner, distriktskonsulent i IOGT-NTO Dalarna, har erfarenhet både av att vara beroende och av att vara anhörig till beroende. Nu har hon varit nykter i 21 år.

– Anhöriga är en viktig målgrupp för IOGT-NTO. Vi visste att det finns ett behov, men gensvaret är större än förväntat. Som ideell kraft kompletterar vi det utbud som redan finns, och vill gärna samarbeta med andra aktörer, säger hon.

Familjekällan är öppen för alla över

◀ Marie Hillner, distriktskonsulent i IOGT-NTO, har erfarenhet både av att vara beroende och av att vara anhängig.

”Vi visste att det finns ett behov, det är därför vi gör detta, men gensvaret är större än förväntat”

18 år, det krävs inget medlemskap (även om flera valt att bli medlemmar), och det kostar inget att delta. Det sker inte heller någon registrering av namn eller andra personuppgifter, och tystnadsplikt gäller. Det innebär att deltagare är fria att tala om sina egna upplevelser från Familjekällan och om innehållet i föreläsningar, men inte tala om andra deltagare, eller vad de delat.

– Det är också viktigt att veta att det är öppet för alla slags anhängiga, till exempel för anhängiga till personer som har psykisk funktionsproblematik eller andra slags missbruk. Även om alkohol och andra droger är vår hjärtefråga, säger Marie Hillner.

På IOGT-NTO Dalarnas hemsida har Familjekällan en egen flik där man kan läsa mer om verksamheten och om att vara anhängig. Om verksamhetens syfte och mål står där att det är ”att genom ny kunskap, gemenskap och inspiration stärka individer som påverkas av andras missbruk eller annan psykisk ohälsa.

Målet för individen är individuellt, men kan handla om att förbättra sin självkänsla, få nya kommunikationsstrategier, upptäcka egna destruktiva mönster, eller bli fri från ett medberoende. Eller bara en önskan om att träffa andra som är i samma situation.”

Vid de fysiska träffarna varannan tisdagskväll bjuds det på föreläsningar, ofta av Marie Hillner själv.

– Hittills har föreläsningarna handlat om vad medberoende är, hur det fungerar kemiskt, om sorg, gränssättning, och om att vara ett vuxet barn, säger hon.

Efter föreläsningarna finns det möjlighet att ställa frågor och samtala med andra deltagare. Framöver är planen att bjuda in fler externa föreläsare, och att få igång studiecirkel som sedan kan utvecklas till samtalsgrupper.

Marie Hillner talar hellre om anhängig-problematik än medberoende.

– Anhörigproblematik omfattar så mycket mer än medberoende. Man kan vara anhängig, uppleva problem och känna medkänsla, utan att se sig som medberoende.

Vad är då skillnaden?

– När någon annans problem tar för mycket plats i ditt liv, och du känner att du får mindre utrymme för egna tankar, känslor och egna självvalda upplevelser, så är du förmodligen inte bara anhängig utan kan även ha utvecklat ett medberoende.

När en människa anpassar sitt liv efter den som är beroende, och gör avkall på egna behov och gränser, så menar Marie Hillner att hen är aktiv i sitt medberoende.

– När jag däremot sätter gränser och ser till mina egna behov först, och hjälper

till utifrån mina egna förutsättningar, så är jag inte aktiv i medberoende. Däremot är jag fortfarande en anhängig som snabbt kan tänja på gränserna och pendla mellan att vara passiv och aktiv i mitt medberoende, säger hon.

Bland dem som kommer till träffarna är kvinnorna i majoritet. Åldrarna varierar.

– Det märks att det är mycket mer skamfyllt i den äldre generationen. Yngre har lättare att tala om de här frågorna. Tack vare internet så har de skaffat sig mer kunskap och vet att de inte är ensamma.

Det är viktigt att inte fastna i problemen, menar Marie Hillner.

– Vi har fokus på den personliga utvecklingen, inte på problemet. Men man behöver förstå problemet för att komma vidare, säger hon. ✖



▲ Bland deltagarna är kvinnorna i majoritet. På träffarna finns möjlighet att ställa frågor och att prata med andra.



”Du träffar någon du gillar
och bildar familj. Kanske en
person som gradvis ökar sin
alkoholkonsumtion, det var
inget du valde från början.”

”Vi vill få anhöriga att tänka på sig själva”

Beroende är förknippat med skam. Också för de anhöriga. Men det går att ta makten över sin situation.

TEXT Anna Fredriksson FOTO Fernando Medina

Vi människor har stor förmåga att anpassa oss. Det gäller också om vi hamnar i en situation med en partner, eller annan anhörig, med beroendeproblem. Kanske tjuvar vi för att få partnern att låta bli att dricka, vilket oftast är fruktlöst. Vi kan också bli den som ringer och sjukanmäler till jobbet, eller på andra sätt gör allt för att hålla fasaden uppe.

– Det gör man för att det finns goda skäl. Beroende innebär skam och stigma och många vill inte att det ska synas utåt. Då kallar man det medberoende, men jag tycker att anhörigskap är ett bättre ord, säger Anders Hammarberg, psykoterapeut och forskare.

Om pappa är för full för att köra till fotbollsläget är det svårt att säga till sina barn att de får stanna hemma. Men att bli den som får skjutsa är att göra ett val mellan olika dåliga konsekvenser.

Han tycker att uttrycket medberoende är problematiskt och undviker helst att använda det.

– Det klumpar ihop alla anhöriga till en kategori. Så som det beskrivs med bakomliggande antaganden om sådant som en uppväxtmiljö med beroendeproblem blir det en karaktärsbeskrivning av dig som anhörig, och det är fel, säger han.

Det finns, menar han, ingen person-



Foto: Anna Fredriksson

ANDERS HAMMARBERG

Anders Hammarberg är legitimerad psykoterapeut och alkoholforskare vid Karolinska Institutet. Han driver flera forskningsprojekt, främst inriktade på anhöriga, jobbar en halv dag i veckan med patienter på Riddargatan 1 och har skrivit en avhandling om läkemedelsbehandling.

lighetstyp som lättare hamnar ihop med någon med beroende.

– Du träffar någon du gillar och bildar familj. Kanske en person som gradvis ökar sin alkoholkonsumtion, det var inget du valde från början. Det är en myt att kaka söker maka och det finns inget stöd för det.

Det finns däremot studier som visar att den som lever med någon som är bero-

ende utsätts för belastning, har fler somatiska symptom och oftare har ångest och depression.

Anders Hammarberg arbetar på Riddargatan 1, en mottagning för alkohol och hälsa i Stockholm, med patienter från alla delar av staden. Sven Andréasson, en av Sveriges tongivande alkoholforskare, startade mottagningen med syftet att nå dem som vanligtvis inte förknippas med alkoholproblem. För fem av sex som borde söka hjälp för sitt drickande gör det inte. Till Riddargatan 1 söker i princip alla patienter själva. 99 procent ringer, vilket är det enda kriteriet för ett nybesök.

– Hit kommer vanligt folk som är obenägna att söka vård, de flesta jobbar, studerar eller är pensionärer, säger Anders Hammarberg.

Mottagningen tar inte emot personer som har behov av socialt stöd och komplex problematik.

Många som hör av sig är anhöriga som undrar hur de ska bete sig. Anders Hammarberg har i sin forskning arbetat med metoden CRAFT, Community Reinforcement and Family Training. Behandlingen ska underlätta den anhörigas situation. Det optimala resultatet är om den också leder till att den med beroendeproblem söker behandling för egen del. CRAFT bygger på det som ►

”Vi jobbar med kommunikation. Det är förvånansvärt ofta som det får till resultat att partnern söker vård och minskar sitt drickande.”

fungerar i omgivningen och den anhörige jobbar aktivt med att förstärka det man vill se mer av.

– Det brukar vara att göra tvärtemot vad man är van vid, inte bråka när något går fel utan istället prata när stämningen hemma är bra. Kanske säga: jag tycker det är roligt att göra sånt här med dig när du är nykter.

Modellen som bygger på KBT, kognitiv beteendeterapi, utvecklar färdigheter för att undvika att hamna i negativa spiraler. Den anhörige får träna på att förändra sitt eget beteende. Det är inte alla som berättar för sin partner att man går CRAFT.

– Vi djupdyker i dryckessituationen. I vad som försiggår innan och under ett dryckestillfälle. Vi går igenom det väldigt noga och identifierar risk för våld, säger Anders Hammarberg.

När den anhörige får alternativa handlingsätt ökar känslan av att kunna ta hand om sig själv på ett bra sätt.

– Det psykiska lidandet minskar. Att du vet att du gör på ett sätt som kan förändra situationen, att du vet att du gör rätt, har stor betydelse. Vi uppmuntrar anhöriga att tänka på sig själva.

Anders Hammarberg tycker att det är roligt att jobba med anhöriga.

– Vi jobbar med kommunikation. Det är förvånansvärt ofta som det får till resultat att partnern söker vård och minskar sitt drickande.

Utgångspunkten är att beroende är föränderligt tillstånd. För en del innebär det att sluta helt, för andra att dricka mindre.

– Kanske vill partnern inte sluta dricka helt, medan det är den anhöriges önskan. Det är ofta en process över lång tid.

Modellen omfattar tolv samtal. Det räcker för att lära sig tekniken menar Anders Hammarberg.

– Men du måste fortsätta öva på att reglera ditt beteende. Många har mycket egna resurser. De investerar tid och

känslomässigt engagemang i en person de älskar.

Just nu finns liten beredskap på mottagningen att ta emot anhöriga. Målet är att inom det närmsta året nå ut till fler via ett internetbaserat program. Och även att förbättra situationen för barn som lever tillsammans med en vuxen som dricker.

– Den anhörige får stöd i sitt föräldraskap för att känna sig trygg med att barnet har en bra miljö trots att partnern dricker, säger Anders Hammarberg.

Efter sommaren startar ett forskningsprojekt för föräldrar med ungdomar mellan 14 och 18 år. De som ringer till mottagningar för ungdomar med drog- och alkoholproblem i Stockholms län ska få hjälp att hantera sin situation bättre och bli stärkta i sin roll som föräldrar.

– Sedan tittar vi på föräldrarnas skattning av ungdomarnas drogkonsumtion och hur de fungerar socialt för att mäta effekten. ☒

Dubbelverkande behandling

CRAFT, Community Reinforcement and Family Training är en behandlingsform för anhöriga som syftar till att underlätta deras situation och att påverka partnern att söka behandling. Modellen har god evidens och en internetbaserad form är under utvärdering.



1,5 miljoner

människor i Sverige påverkas negativt av en närstående persons drickande. Cirka 380 000 barn har minst en förälder med alkohol- eller drogproblem.

Foto: iStockphoto

Omdiskuterat ordval

Medberoende är ett ord som väcker reaktioner. Anders Hammarberg som intervjuas här bredvid är en av kritikerna. Här ger ytterligare fem personer sin syn på ordet.

TEXT Anna Fredriksson, Ulrica Ambjörn, Jens Wingren



Marie Hillner, distriktskonsulent IOGT-NTO Dalarna som driver anhörigstöd.

– Medberoende är ett svävande begrepp. Man kan vara anhörig och känna medkänsla och vara hjälpsam, utan att se sig som medberoende. Jag tror att alla i någon fas och situation i livet kan känna igen sig i något av det som brukar beskrivas som medberoende, att den som är beroende styr ens liv.

– Vilka ord jag använder handlar om vem jag pratar med och i vilket sammanhang. Jag vet vad medberoende är för mig, men andra kan tänka helt andra saker. Jag tycker att man ska prata om anhörigproblematik istället.

”Vilka ord jag använder handlar om vem jag pratar med och i vilket sammanhang.”

Marie Hillner



Joar Guterstam, specialist i psykiatri på Beroendecentrum Stockholm /Karolinska Institutet.

– Medberoende är ett uttryck jag ogillar, eftersom det är väldigt vagt, saknar vetenskapligt stöd, och mer eller mindre sjukförklarar engagerade anhöriga.



Niklas Eklund, ordförande för Brukarföreningen i Stockholm.

– Det är jättesvårt att ersätta, men medberoende är inget bra ord. Det säger bara att du gått kurs där de sagt att du möjliggör för någon att fortsätta sitt abnormala beteende. Medberoende kan vara en plit på en kåk, någon på behandlingshem, en fru eller pappa. Socialsekreterare är de mest medberoende vi har.



Thomas Barrögård Fahlquist, vd för IOGT-NTO:s behandlingshem Dagöholm.

– Medberoende är ett tveksamt begrepp som kan tolkas som att även den anhörige, kamraten, arbetsgruppen lider av en sjukdom. – Jag föredrar ordet möjliggörare. Då poängterar man att en person gör det möjligt för den som har ett substansbrukssyndrom att bibehålla sin sjukdom. Då blir det lättare att se sin egen roll i att bidra till ett tillfrisknande. Medberoende uppfattar jag som passivt, man är en integrerad del av sjukdomen. Möjliggörare är mer aktivt, du kan välja att försvåra för ett vidare sjukdomstillstånd.

”Begreppet medberoende uppfattar jag som passivt, man är en integrerad del av sjukdomen.”

Thomas Barrögård Fahlquist



Ida Högström, Grundare av Medberoendepodden.

– Första gången jag hörde begreppet medberoende antog jag att det innebar att en närstående till exempel drack tillsammans med sin alkoholist, men jag trodde också att alkoholberoende var ett val, och inte den sjukdom som det faktiskt är. Alltså handlade detta mindre om ordet och desto mer om min bristande kunskap. Detta var ett av skälen till att jag startade Medberoendepodden.

– Medberoende kommer från engelskans codependency. Begreppet har funnits i Sverige sedan 1980-talet och har etablerats i samhället. Idag finns en social överenskommelse om ordets innebörd och syfte. Kanske skulle jag vilja bryta ner begreppet och beskriva det som att vara ”beroende av att vara med”. För det ligger närmare vad jag anser att medberoende handlar om – en medberoende person är inte sin egen person, utan står hela tiden i relation till någon annan eller något annat.



Foto: thematthewknot_Flickr_CC BY 2.0

Sambandet alkohol och våld ska synas

Med satsningen Elefanten i rummet ska IOGT-NTO koppla alkohol och våld till valfrågor som sjukvård och trygghet.

Val 2018 Vi ser varje dag hur alkoholens konsekvenser skadar människor, trots detta tycks inte alkoholfrågan vara tillräckligt relevant och intressant. Det är ingen valfråga, säger Linda Engström, ansvarig för strategisk utveckling och tillförordnad påverkanschef på IOGT-NTO.

Det här vill IOGT-NTO göra sitt bästa för att ändra på genom att konsekvent ha alkohol och våld som tema under hela 2018.

– Vi blir slagkraftigare om vi är mer enhetliga. Vi måste förklara problemet mycket tydligare och höja tonläget. Vi har vetat i 150 år vilken politik som fungerar: höjt pris och begränsad tillgång. Vi vill att beslut ska bygga på detta. Nu ska vi hitta nya sätt att paketera det.

Till grund ligger rapporten *Alkohol och våld* som publicerades i höstas. Där konstaterade forskare bland annat att fler än

varannan förövare och vart tredje offer var alkohelpåverkade i samband med de misshandelsfall som rapporterades i Sverige 2015.

Valsatsningen har namnet *Elefanten i rummet*.

– Elefanten i rummet finns i kommunfullmäktige, i budgetarbetet, i akutvårdsrummet. Den är bufflig, stor och omöjlig att värja sig för, säger Linda Engström.

Satsningen kommer att börja märkas under Folknykterhetens vecka, i samband med Kristi Himmelfärdshelgen.

– På webbsidan iogt.se/alkohol-och-vald finns rapporten, och där lägger vi upp grejer allt eftersom. Där finns insändarmallar, faktablad och inspiration för att samtala med beslutsfattare och allmänhet. Den som vill engagera sig kan dra ihop en aktivitet själv eller höra av sig till sin förening eller distrikt.

Anna Fredriksson

IOGT-NTO ger namn åt nya gator

Gatunamn Fem gator i Småland ska få namn med anknytning till IOGT-NTO, som historiskt haft ett starkt fäste på orten. Närmare bestämt gäller det nya gator i Solvik öster om småländska Sävsjö: Edvin Anderssons väg, Solviksvägen, Sceningången, Sigrid Lindströms väg, samt IOGT-vägen.

Laura Patnaik

Valfest med NBV

Val 2018 Fri tillgång till studiematerial, workshops och valfest. Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet, NBV, satsar brett på få fler att rösta och värna demokratin. ”Vi vill öka känslan hos våra cirkel-deltagare att de kan påverka sin situation och vara aktiva medborgare”, säger Ninve Düzgün-Khelil, regionchef för NBV i Stockholms län, om bakgrunden till demokratisatsningen *Jag röstar! För demokratin!*

Anna Fredriksson

23 distrikt kan bli 7

Expedition 50 Nu finns förslag till två möjliga distriktsindelningar av IOGT-NTO. I båda förslagen är antalet distrikt sju. Även i övrigt är de ganska lika. De skiljer sig endast vad gäller tillhörigheten för fyra län. I maj ska utredaren Erik Wagner lämna ett slutligt förslag till förbundsstyrelsen.

Eva Ekeröth



”Längs vägen har
engagemanget växt”

Medlemmen Mathias Lövström

Hur ser ditt engagemang i IOGT-NTO ut?

– Jag jobbar främst med Sillvik, IOGT-NTO:s sommarhem vid kusten utanför Göteborg. Där hyr vi ut stugor och bungalows, främst till medlemmar under sommaren. Vi hyr även ut till icke medlemmar, skolor och kommuner. På Sillvik finns bra möjlighet till aktiviteter, och det är ett sätt för våra medlemmar att få komma ut och bada, grilla och träffas.

Hur upptäckte du IOGT-NTO?

– Det var när jag gick i åttan och UNF i Köping, där jag bodde då, hade ett projekt som hette Drogfria klassen. Om hela klassen höll sig från alkohol och andra droger under hela läsåret skulle vi få en klassresa. Det där höll ju inte, men jag och några andra blev medlemmar. Jag hängde kvar för att det var roligt och för att man fick göra en massa kul saker. Längs vägen har engagemanget växt.

Vad har du tagit med dig från rörelsen ut i ditt övriga liv?

– Det var inom rörelsen som mitt intresse för formgivning väcktes. Det började med att jag gjorde affischer till arrangemang och sånt. Sen är det ju demokratiskolningen – att man vet hur det funkar i föreningar tycker jag är väldigt viktigt. Genom rörelsen har jag fått ta ansvar och växa som person.

Text: Jens Wingren Foto: Mathias Lövström

Ålder: 42 år. **Familj:** Pojkvän.

Bor: Göteborg. **Gör:** Art director på reklambyrån Spoon.



Foto: Privat

Hallå där:
Eva Teljebäck

1 Hej Eva Teljebäck,
Dans över gränserna.
Det hörs nästan på namnet
vad ni gör?

– Jag brinner för folkmusik, folkdans och IOGT-NTO-rörelsen, så jag arrangerar helt enkelt aktiviteter jag tycker om. Jag vill göra positiva saker, och har arrangerat danskvällar med musik och dans från hela världen i tio års tid.

– Jag är medlem i en IOGT-NTO-förening i Skinnskatteberg, lånar lokal av NBV i Västerås, och marknadsför arrangemangen bland annat i facebook-gruppen IOGT-NTO Folk.

2 Vilka kommer till danskvällarna?

– Alla är välkomna, IOGT-NTO-medlemmar och ickemedlemmar, nybörjare och erfarna, i alla åldrar! En del tror att det bara är äldre som håller på med folkdans, men det stämmer inte. Jag väljer musik och dans utifrån vilka som kommer och vilken nivå de är på.

3 När är nästa arrangemang?

– Den 25 maj på Lovisagården i Västerås. Inträdet är 50 kronor och fika medtages. Danspartner behöver inte medtagas, dem hittar man på plats.

Ulrica Ambjörn

Tipsa om din förening!

Meila accent@iogt.se och
berätta om verksamheten.

Ny ordförande hoppas på ökat engagemang

I mitten av april hölls årets sista distriktsårsmöten. Cariina Sundström valdes till ny ordförande i Göteborg och Bohuslän.

IOGT-NTO När Cariina Sundström i lördags avslutade distriktsårsmötet på Wendelsberg var det dock inte första gången hon svingade ordförandeklubban. 2004 valdes hon till ordförande i Norrbottens distrikt.

Den nya styrelsen som tillsattes i helgen är relativt ung, med en medelålder på 41 år. Cariina Sundström hoppas att detta är starten på en mer omfattande generationsväxling.

– Jag hoppas att nya, unga iggisar ska känna att de vill engagera sig i distriktsstyrelsen och vara med och påverka det som händer här.

När Accent förra året gjorde en inventering av jämställdheten i IOGT-NTO-rörelsens styrelser stod Göteborg ut som en av de distrikt där jämställdheten backat. Den nya styrelsen är på pappret betydligt mer jämställd.

Distriktet kämpar med en del ekonomiska problem. Man äger flera kost-

samma fastigheter, något som Cariina Sundström nu vill titta närmare på tillsammans med distriktets nya kassör Marcus Andersson.

– Det är ju en fråga vad ett distrikt ska jobba med, om man ska vara fastighetsförvaltare eller om man ska vara samordnande för föreningar och driva annan ideologisk verksamhet och alkoholpolitik, säger Cariina Sundström.

2005 tvingades Cariina Sundström begära Norrbottens distrikt i konkurs just på grund av att distriktet ägde för många fastigheter. Hennes lärdom från den episoden sammanfattar hon kort:

– Äg helst inte hus.

Samtliga årsmöten i IOGT-NTO:s 23 distrikt är nu genomförda. Andra distrikt som valt nya ordförande: Uppsala: Emma Laursen, Blekinge och Skåne: Per Wihlborg, Västernorrland: Börje Tjärnström, Jämtland: Peter Nääs.

Jens Wingren



Foto: Jens Wingren

Cariina Sundström, nyvald distriktsordförande i IOGT-NTO Göteborg Bohuslän.



Foto: Ulrica Ambjörn



Accentpodden avsnitt 21 och 22: Historien

”Demokratin i Sverige har växt fram ur folkrörelseengagemanget.”

Johan Persson från Nykterhetshistoriska sällskapet pratar om nykterhetsrörelsens historia och relation till demokrati i de två senaste avsnitten av Accentpodden. Lyssna på alla avsnitt av Accentpodden på accentmagasin.se/podcast

Överdomstol ger KO rätt mot IOGT-NTO

Miljonlotteriet Patent- och marknadsöverdomstolen fastställer den tidigare domen mot Miljonlotteriet tills ärendet är slutligen avgjort. I december förra året lämnade KO in en stämningsansökan på tio miljoner kronor riktad mot Miljonlotteriets försäljningsmetoder. Patent- och marknadsöverdomstolen beslutade om interimistiska förbud på

sju punkter. IOGT-NTO överklagade, men nu har överdomstolen fastslagit sex av de sju punkterna.

– Vi beklagar beslutet. I marknadsföringen av våra lotter har vi följt branschpraxis som bygger på gällande lagstiftning. Det var omöjligt för oss att förutsäga att vi skulle kunna bli fällda. Det drabbar oss oproportionerligt med tanke på att intäkterna går till ideell

verksamhet, säger Linda Fröström, förbundsjurist på IOGT-NTO.

Beslutet är interimistiskt vilket betyder att det gäller med omedelbar verkan tills ärendet prövas slutligt. Det innebär att om Miljonlotteriet bryter mot någon av de punkter där telefonförsäljningen kritiserats kan åtal väckas och IOGT-NTO få böter.

Eva Ekeröth

Diplom för långt medlemskap

85 år Birgit Petersson, Märsta.

80 år Stig Isaksson, Eslöv, Erik Berg, Laholm.

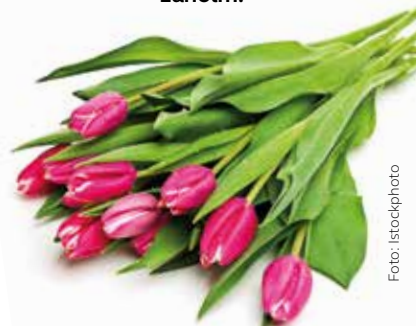


Foto: iStockphoto

Utmärkelser

Veteranplakett har tilldelats Ingemar Burman, Järfälla.

Guldplakett har tilldelats Leif Spännar, Grums och Johnny Boström, Karlstad.

Personnytt

På nya jobb Förflyttningen av anställda från distrikt till förbund fortsätter. Ytterligare tre teamchefer är tillsatta: Robert Kaskas för team Väst, som omfattar Göteborg och Bohuslän, Sofia Modigh för team Mitt, dit Värmland, Västmanland och Dalarna hör, samt Dennis Greve för team Öst, där Stockholm, Uppsala och Södermanland ingår.

Till ny drogpolitisk chef på IOGT-NTO har Irma Kilim utsetts. Hon kommer närmast från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, men har tidigare varit EU-konsulent på IOGT-NTO. Hon tillträder den 14 maj.

Backspegeln



Rörelser i förening

Folkrörelserna som växte fram under 1800-talet kände stor samhörighet, och i Norrtälje hölls de första fackföreningsmötena i ordenshuset. Logen var populär hos arbetsgivarna och fick köpa en del av fabriken Pythagoras tomt. Tomten överläts dock på arbetarrörelsen som där uppförde Folkets hus till fabriksägarnas förtret. Bilden, från Torsten Nordströms museum, ingår i en utställning på Pythagoras fabriksmuseum som pågår året ut.

Eva Ekeröth

ANNONS

Kronobergsheds Vandrarhem och Kursgård



En pärla mitt i Småland. När du behöver lokaler för konferens, kurs och läger. 14 rum med egen toalett, sammanlagt 44 bäddar.

Rabatt på vandrarhemsboende för medlemmar inom IOGT-NTO-rörelsen.

Vi ägs och drivs av Junis, UNF och IOGT-NTO Kronoberg. Öppet året runt.

För mer info se vår hemsida:

<http://www.kronobergshed.com>

eller ring 0707-89 88 08



Nykterhetsrörelsen bakom rösträtten

När rösträtten firar 100 år är det dags att påminna om rörelsens betydelse för demokratin.

Demokrati – Nykterhetsrörelsen bör komma ihåg sin egen betydelse, inte tona ned den eller bredden i det egna engagemanget. Det handlade om mycket mer än att ta avstånd från alkohol. Motståndet mot alkoholen var en nödvändig del av det som behövdes för att mycket annat, som demokratisering och allmän rösträtt, skulle kunna lyckas.

Det säger Åke Wredén, IOGT-NTO medlem och mångårig ledarskribent på Nerikes Allehanda och Eskilstuna-Kuriren.

I år firas 100-årsjubileet av den allmänna rösträtten.

– Merparten av ledamöterna i riksdagens andra kammare tillhörde nykterhetsrörelsen 1918, då den allmänna och lika rösträtten drevs igenom. I båda regeringspartierna, Liberala Samlingspartiet och Socialdemokraterna, var nykteristerna många och hade stort inflytande, säger Åke Wredén.

Han menar att många idag inte känner till vilken betydelsefull kraft nykterhetsrörelsen blev, inte ens i rörelsen. För en del andra är det obehagligt, de vill inte bli påmindas om vilka som bromsade eller kämpade emot.

– Det var den politiska högern, ämbetsmannakåren, militären, universiteten, delar av näringslivet, men inte hela. Åtskilliga företagare stödde parlamentarismen och dessutom var småföretagare, lantbruksbefolkning och arbetare väl företrädade i nykterhets- och frikyrkörörelserna.

Nykterhet var mycket mer än en hälsofråga. Det hörde ihop med demokratisering, föreningsfrihet, folkbildning och frihandel.

– Allt detta var en del av att lyfta landet ur social misär och djupa klassklyftor. Man insåg hur den personliga livsstilen gjorde det möjligt med social och ekonomisk utveckling.

Anna Fredriksson

28323

utrikesfödda deltagare har gått studiecirkel i NBV:s regi 2017. Det är 50 procent, vilket ger NBV en särställning bland studieförbunden.



Foto: Folkets bio

Starkt om hederskultur

Nishas tonårsliv krockar rejält med föräldrarnas värderingar. Filmen bygger på regissörens egen historia.

Film Vad andra ska tycka är en fråga som upptar människor i alla delar av världen. Ofta får frågan alltför stor plats och man kan undra om inte individerna kan tänka själva. Men att vi bryr oss om vad andra tycker och tänker är grunden för etik och

moral, ja, för hela vår kultur – och för andras.

Ibland krockar kulturer, som i filmen

Vad ska folk säga,

där sextonåringen Nisha lever vanligt norskt tonårsliv, men döljer det för sina pakistanska föräldrar.

När hennes pappa råkar komma på henne med en pojkvän slår han både henne och pojkvännen och grannarna kallar på polis. Pappans butik går dåligt, släkt och vänner vill inte handla där längre. För

att lösa problemet tar föräldrarna Nisha till pappans syster och hennes familj i Pakistan. Nisha försöker motvilligt anpassa sig, men det går inget vidare och hon skickas tillbaka till Norge.

Filmen bygger på regissören Iram Haqs egen historia. "Det har tagit tid för mig att bli tillräckligt mogen som filmskapare och som människa för att klara av att berätta min historia på ett klokt sätt", skriver hon i ett pressmeddelande. Resultatet har blivit en stark och sevärd film som, trots att vi vet att det är olagligt att slå sina barn och föra bort dem ur landet med tvång, inte kan väja för den press föräldrarna lever under när släkt och vänner tar avstånd från dem – och vilka konsekvenser det får.

Eva Ekeröth

Nya böcker

Vi begravde våra barn

Elisabet Greek, Mari Rickardsson,
Tina Rydberg, Vulkan



Fakta 33 mammor har tillsammans gett ut en bok med djupt personliga vittnes-

mål om hur de mist sina barn, som dött av narkotika eller narkotikaklassade läkemedel. Berättelserna handlar om skuld, skam, skräck och sorg. Men framförallt om kärleken till barnen. Och är ett starkt vittnesmål om brist på kunskap, förmåga och humanitet hos ansvariga myndigheter.

Ulrica Ambjörn

Alkisbarn – fotboll, fylla och fajt

Robert Laul, Norstedts förlag



Självbiografi Efter skandaler, beroendebehandling och ledighet är Robert Laul

tillbaka på Aftonbladet med tre års nykterhet och en ny bok i ryggsäcken. I *Alkisbarn – fotboll, fylla och fajt*, berättar han om sin uppväxt, alkoholmissbruket och vägen ut ur beroendet.

Jens Wingren

📖 Läs även en färsk intervju med Robert Laul på accentmagasin.se

PS! Varför inte fira Folknykterhetens dag på världens äldsta friluftsmuseum Skansen, (Stockholm) grundat 1891. Den 10 maj är det dags. Årets tema är alkohol och våld.

Här utbildas framtidens ledare

Engagemang kan ta sig många olika uttryck. Det märks tydligt när Accent möter deltagarna på Tollares kurs i ideellt ledarskap.

TEXT Eva Ekeröth FOTO Anna Simonsson

Det är vårdagjämning och klarblå himmel i Saltsjö Boo utanför Stockholm. Solens strålar letar sig in i Tollare folkhögskolas matsal. Runt ett fikabord har deltagare i den första allmänna kursen med profil ideellt ledarskap samlats. Anledningarna till att de befinner sig på just den här kursen verkar vara lika många som deltagarna. Men ett har de gemensamt – alla brinner för att göra saker för andra.

Någon har varit engagerad i Ungdomens nykterhetsförbund, UNE, en annan i Latinamerikagrupperna och Amnesty, en tredje har varit lekmanövervakare inom kriminalvården, och en fjärde anordnat fotbolls- och kulturevenemang för unga. ►





◀ Yolanda Ortiz Dubon och läraren Sofia Zackrisson i en diskussion utifrån boken *Driv* som klassen läst.



▲ Leontine Olsbjörk är engagerad inom många områden.

Leontine Olsbjörk är 20 år och går sitt andra år på Tollare. Förra året läste hon foto. Hon kommer från Göteborg, där hon var aktiv i UNF.

– Det började med att några vänner och jag ordnade en konsert. Sedan bildade vi en arrangörsgrupp, Randiga strumpor, som anordnade musikevenemang. Bland annat livemusiktävlingen Musik direkt, som nu har bytt namn till Imagine Sweden.

Leontine Olsbjörk var tidigare medlem i Älvsborgsföreningen UNF Kravall. På

UNF:s webbplats beskriver de sig som distriktets coolaste förening.

– Vi hade en klubb, Tuggummi, där vi blandade alkoholpolitik och kultur. Folk kom för att dansa och lyssna på musik, men vi pratade också nykterhet och alkoholpolitik. Och så fixade vi alkoholfria barer på olika evenemang, som Way Out West, säger hon.

Hon började engagera sig för att slå håll på fördomar om tonåringar som lata.

– Jag ville visa att vi visst gör saker. Att

”Att göra saker som andra har glädje av har gjort att jag fått en mening i livet som jag inte känt tidigare.”

Leontine Olsbjörk

göra saker som andra har glädje av har också gjort att jag fått en mening i livet som jag inte känt tidigare, säger hon.

Vad hon ska göra när kursen tar slut till sommaren vet hon inte än.

– Helst skulle jag vilja vidareutbilda mig inom kultur och event. Eller så blir det något helt annat, säger hon med ett leende:

– Jag gillar Stockholm och hoppas bli kvar här i höst.

Det finns många områden hon kan tänka sig att engagera sig i.

– Rasismen eller hela #metoo-rörelsen. Det är sådant jag brinner för. Det finns så mycket att göra – även här på skolan. Det är bara att sätta igång, säger hon.

För Leontine Olsbjörk verkar handling alltid ligga nära till hands.

– Vi hade en händelse på skolan i höstas med hot på grund av sexuell läggning. Då drog jag igång ett fotbollslag för tjejer och transpersoner. Vi blev tio stycken som tränade fotboll ihop. Någon hade spelat mycket, men själv hade jag inte spelat alls. Det var jättekul.

Under vintern har träningarna legat nere.

– Men vi drar nog igång nu igen när våren har kommit.

Aron Habte och Milkias Habte är båda 20 år och kusiner. De bor nära varandra och har gått i samma skola sedan högstadiet. Förra året läste Milkias Habte en kurs på distans på Tollare. Han gillade skolan



▲ Läraren Jenny Nordfält (i gul tröja) leder samtalet med deltagarna Milkias Habte, Aron Habte, Asya Cakar, Ivan Anwar och Yolanda Ortiz Dubon.

och tipsade sin kusin. Nu läser de tillsammans igen. De delar även sitt ideella engagemang.

– Vi är ett kompisgäng från Akalla-Husby som 2014 drog igång en fotbollsturnering för att vi tyckte att det fanns för lite att göra för ungdomarna i området, säger Milkias Habte.

Turneringen har vuxit. I augusti genomfördes Västerorts Block Party, ett idrotts- och kulturevenemang som hölls i anslutning till ungdomsgården Reactor i Husby.

– Det blev jättestort. Det kom massor av folk, till och med från andra städer, säger Milkias Habte.

Festens första dag var full av matcher i fotboll och basket. Andra dagen hölls en konsert med kända artister.

– När vi startade vår verksamhet

TOLLARE

► **På IOGT-NTO:s kongress** i Borås 2015 beslutades att Tollare skulle bli ett centrum för ideellt ledarskap.

► **Det ska genomsyra** skolans kursutbud, både vad gäller korta och långa utbildningar. Ett exempel är den allmänna kursen med profil ideellt ledarskap, ett annat att skolan erbjuder korta kurser för styrelsefunktionärer.

► **Allmän kurs** på folkhögskola innebär ett års heltidsstudier som resulterar i allmän behörighet till gymnasiet. Kursen behöver inte ha någon särskild inriktning, men möjligheten finns för skolan att erbjuda det. På Tollare kan deltagarna välja mellan kreativt skrivande, foto, socionomförberedande, odling, normkritik, ideellt ledarskap eller bas, som saknar profil.

sa vi bara till folk att de skulle komma och spela fotboll med oss. Nu är allt mer organiserat. Vi har bildat föreningen Maestro events för att kunna ordna turneringar med fina priser, säger Aron Habte.

Och det har de verkligen lyckats med. Vinnande lag har fått en utlandsresa.

– Vi har varit i Italien, Barcelona och Paris med vinnarlag. De har fått se fotboll och titta på sevärdheter. För många av ungdomarna har det varit deras första utlandsresa, säger Milkias Habte.

Kusinernas mål är att ge ungdomarna fina upplevelser.

– Fotboll är något vi lockar med, men syftet är egentligen att ge dem en dag de aldrig glömmer, säger Milkias Habte.

De har också genomfört ett ”killforum”.

– Vi träffade 16–18 högstadiegrabbar ►

”Fotboll är något vi lockar med. Syftet är egentligen att ge dem en dag de aldrig glömmer.”

Milkias Habte

och pratade livskunskap tre gånger i veckan under höstterminen. I vårt område är det vanligt att man har många frågor. Ibland pratade vi inte alls utan bara umgicks, säger han.

Ungdomarna är drivkraften för kusinerna.

– Jag kan se mig själv i dem. När jag var i deras ålder och hade det jobbigt så fanns ledarna på Reactor där. När jag hade problem i skolan fick jag hjälp med skolarbetet och när jag inte orkade gå till träningen peppade de mig, säger Aron Habte.

Kusinerna har sina framtida mål klara.

– Jag vill läsa till socialpedagog här på Tollare, säger Milkias Habte.

– Jag vill plugga till fritidspedagog. Jag har jobbat som fritidsledare förut och tyckte det var kul. Helst vill jag läsa på Södertörn så jag kan bo kvar i Stockholm, säger Aron Habte.

Rasten är slut och klassen har lektion.

De har läst ett par kapitel i boken *Driv* och pratar om innehållet; hur man talar om svåra saker med barn, vikten av att lyssna och att inte ställa ledande frågor. De talar också om hur det går till att göra en orosanmälan.

– Ideella ledare har, till skillnad från skolpersonal, inte någon skyldighet att anmäla om de misstänker att ett barn far illa, men man har ändå ett ansvar, säger läraren Jenny Nordfält.

Hon förklarar också att man inte behö-

ver några bevis för att anmäla. Det räcker att man känner att det är något som inte stämmer.

– Jag visste inte att det var så enkelt. Jag trodde det skulle gå igenom polisen, säger Yolanda Ortiz Dubon.

Flera av deltagarna vittnar om hur bra lärare de har och vilken nytta de kommer att ha av innehållet i kursen.

– Om man brinner för att engagera sig så är det intressanta ämnen och teman.

Vi får också göra många bra studiebesök, säger Ivan Anwar.

Klassen har tillämpat sådant de lärt sig genom att tillsammans genomföra Vit jul-aktiviteter veckan före jul. Familjer bjöds på julbord, pyssel, julmustprovning och tillverkning av pepparkakshus. En fotograf fanns på plats som tog foton av barn och familjer. En grupp barn fick åka på utflykt till Jumpyard, en anläggning där man kan hoppa på studs mattor och klättra. ☒



◀ Aron Habte och Milkias Habte brinner för fotboll och för att ge unga en meningsfull fritid.

Dagöholm satsar på vårdkedja

IOGT-NTO:s behandlingshem Dagöholm öppnar nu avgiftning. Ihop med kamratstöden och jobb i rörelsens sociala företag skapas en vårdkedja för hållbar nykterhet.

TEXT Anna Fredriksson FOTO Maria Zaitzewsky Rundgren

Vi har ofta varit nedslagna över att kommunernas egna resurser inte räcker till. Inte heller samordningen med landstingen och andra myndigheter fungerar så att de personer som är svårast substansberoende kan få en chans till ett liv utan alkohol och andra droger. Efter behandling hos oss kommer de till samma hemmiljö och ett nätverk som består av personer som är beroende. Det slutar väldigt ofta med återfall.

Så förklarar verksamhetschefen Thomas Barrögård Fahlquist att Dagöholm den 17 april öppnade en avdelning för avgiftning. Platserna där blir en nödvändig länk för en sammanhållen vårdkedja.

De som kommer till Dagöholm har ett svårt substansberoende som inte gått att få hjälp med på hemmaplan. Därför vill man kunna erbjuda olika slags stöd och sammanhållna insatser: trygg bostad, fungerande ekonomi, arbete, meningsfull fritid, psykosocialt stöd och gemenskap med andra.

Att det inom IOGT-NTO finns både kamratstöd, lokala föreningar, sociala företag och folkhögskolor ger goda förutsättningar.

– Genom att samarbeta inom förbundet kan vi med basen i Dagöholm styra och hålla i en vårdkedja som räcker upp till två år, kanske ännu längre.

Då är avgiftning en viktig del, så att ingen hamnar utan vård och stöd vid ett återfall.



– Det ska vara lätt för en klient att höra av sig och be om hjälp. Det blir också en hjälp för de kommuner som har svårt att få tillgång till snabb och kvalificerad abstinensvård.

Hjälpen ska vara omedelbar, så att skadan blir så begränsad som möjligt för den enskilda personen. Tillnyktring, motivation till fortsatt livsförändring, förebyggande åtgärder, och justering i eftervården ingår i avgiftningen. Inom en till två veckor ska den aktuella personen som regel vara tillbaka på sitt jobb eller till sina studier.

Gemensamt för de flesta som kommer till Dagöholm är att de inte har några nyktra vänner som de kan ringa när de känner att de skulle behöva det.

– De gamla kompisarna är i regel själva aktiva i missbruk och det biologiska nätverket är bränt för länge sedan, säger Thomas Barrögård Fahlquist.

Utan ett fungerande nyktert socialt nätverk och en meningsfull tillvaro blir personen sittande i sin bostad, med känslor av ensamhet och övergivenhet som skapar en outhärdlig ångest.

Här kommer IOGT-NTO:s kamratstöd in. De kan skapa nätverk, tillhörighet och gemenskap. I lokalföreningen i Torshälla är engagemanget för uppgiften stort.

– De vet vad som behövs för att finna en hållbar nykterhet över tid, säger Thomas Barrögård Fahlquist.

En annan del för att hålla ihop vårdkedjan är det sociala företaget IOGT-NTO Alltjänst Sörmland, som Dagöholm startat tillsammans med IOGT-NTO i distriktet Sörmland och lokalföreningen i Torshälla.

Thomas Barrögård Fahlquist lovordar också samarbetet med IOGT-NTO:s folkhögskola Tollare.

– Vi kan komma in när som helst under terminen med klienter som får gå en preparandutbildning. Målet med den är att få igång lusten att studera, till exempel på de allmänna kurser som finns. 🌟

VÅRDKEDJAN I KORTHET

- ▶ Avgiftning och behandling på Dagöholm.
- ▶ Socialt nätverk i kamratstöden.
- ▶ Arbete i sociala företag.
- ▶ Studier vid Tollare folkhögskola.

Välkommen på inspirationsträff:

Mobilisering för internationellt arbete lokalt

Är du medlem i IOGT-NTO och intresserad av internationella frågor? Då kan du anmäla dig till våra digitala inspirationsträffar under 2018. Under träffarna får du lära dig mer om hur du på ett enkelt och roligt sätt kan engagera dig i vårt internationella arbete lokalt och samtidigt möta representanter från våra olika profilprojekt runt om i världen.

Nästa träff sker torsdag den 30 augusti

Tema: Agenda 2030 – snart är det val. Valet i Sverige 9 september, hur påverkar det oss och våra projekt runt om i världen? Vad hände på kongressen i Sigtuna och vad bär vi med oss? Kan Agenda 2030 skapa förutsättningar för att prata med politiker om internationella frågor?

Tidplan:

Kl 18:00 Samling på distriktens Lifesize-anläggning
 Kl 18:30 Dagens tema via Lifesize: 52-Borås (VR)
 Kl 19:30 Fortsatt samtal kring dagens tema
 utifrån ett lokalt perspektiv
 Kl 20:30 Tack för i kväll

Träffarna sker på respektive distrikts videokonferens-anläggning. Du anmäler dig genom att kontakta din distriktsexpedition.

Kontaktuppgifter hittar du här: iogt.se/nara-dig

Har du några frågor eller vill du veta mer om träffarna? Kontakta Winnie Blom-Jensen: ► E-post: winnie.blom-jensen@iogt.se ► Mobil: 0701-90 84 61

GLÖM INTE ATT BETALA DIN MEDLEMSAVGIFT FÖR 2018

Det finns flera olika sätt att betala på.

- **Inbetalningsavi** – använd den som du fick i brev i januari.
- **Autogiro** – använd blankett som är skickad till dig, eller ladda ner från www.iogt.se/medlemssidor.
- **SMS** – skicka IOGT (mellanslag) personnummer (ex: IOGT 19850506xxxx) till 72456. Ev operatörsavgift kan tillkomma.
- **Betala med kort** på www.iogt.se/medlemssidor och klicka dig till betalsidan.
- **SWISH** – ange summan och lämna följande uppgifter i meddelandefältet: IOGT (mellanslag) personnummer (mellanslag) förnamn, efternamn. Swishar gör du till **123 671 3135**.

NYA VÄRVARTALONGER I SAMBAND MED GDPR

Den **25 maj** ersätts personuppgiftslagen (PUL) av EU:s nya dataskyddsförordning, GDPR, vilket innebär att reglerna för hur föreningar får hantera personuppgifter skärps. För att säkerställa att nya medlemmar får korrekt information kring hur deras personuppgifter hanteras har vi tagit fram nya värvartalonger som skickades ut till alla IOGT-NTO-distrikt under april månad. Det är av största vikt att alla gamla värvarfoldrar och talonger kasseras så att endast de nya talongerna används.

Om ni har några övriga frågor om GDPR-arbetet är ni välkomna att kontakta IOGT-NTO:s förbundsjurist Linda Fröström: jurist@iogt.se.

Mer information hittar ni på: support.sobernet.nu/gdpr/

NYFIKEN PÅ VÅRT INTERNATIONELLA ARBETE?

Nu finns en kortfilm som på 2 minuter förklarar hur alkohol är ett utvecklingshinder.

På dessa minuter får du höra hur alkoholindustrin agerar, hur alkohol påverkar en by i ett låginkomstland och hur föräldrars missbruk påverkar barns möjlighet att gå i skolan. Men också om vilka de mest effektiva sätten är att minska skadorna och hur alkoholprevention bidrar till att uppfylla de globala målen i Agenda 2030.

Se den själv, visa den för vänner, dela den på internet eller diskutera den i din förening. Du hittar filmen på:

www.iogtntororelsen.se

DAGS ATT LÄMNA IN ÅRSRAPPORTEN FÖR 2017

Vi hoppas att det nya året startat bra för er alla. En del av er har precis klarat av sina årsmöten medan andra har det arbetet framför sig.

Kom ihåg att skicka in årsrapporten för 2017 till distriktet och medlemsservice direkt efter genomfört årsmöte.

Blanketterna finns här:

iogt.se/medlemssidor/for-eningservice

SÖK PENGAR TILL UTVECKLINGSPROJEKT

Föreningar, kretsar och grupper av medlemmar inom IOGT-NTO kan mellan 1 februari och 30 november söka medel från IOGT-NTO-förbundet.

Läs mer om kriterier och hur man ansöker på www.iogt.se/medlemssidor, eller beställ informationen från förbunds-kansliet, tfn **08-672 60 00**.



ÄNDRA KONTAKTUPPGIFTER

Vill du ändra eller uppdatera dina kontaktuppgifter?

Gå in på länken nedan för att komma till formuläret där du snabbt och enkelt kan ändra dina uppgifter i IOGT-NTO:s medlemsregister:

iogt.se/medlemssidor/uppdatera





IOGT-NTO:S KALENDARIUM 2018

KAMPANJER

31 jan-9 sep Valkampanj – 2018 är det valår och IOGT-NTO:s fokusfråga är "Alkohol och våld". Vi kommer göra digitala kampanjer, opinionsbildande kampanjer på gator och torg samt samtala med de blivande beslutsfattarna i kommuner, landsting och riksdag.

7-13 maj Folknykterhetens vecka – Fokus på värvning och våra politiska budskap. Vi värvar och ger fler möjlighet att engagera sig för att minska skadorna som alkoholrelaterat våld orsakar. Vi är svaret på en miljö fri från alkohol och andra droger.

1 juni-31 aug Sommarvärvning – Vi värvar medlemmar där människor spenderar sin semester.

1 juni-31 aug Glasklar: insamlings- och påverkanskampanj – Vi belyser barn och unga kopplat till alkohol och våld och lyfter IOGT-NTO-rörelsens arbete i Sverige. Målgrupp: medlemmar, befintliga och potentiella givare.

1-8 juli Politikerveckan i Almedalen, Visby – IOGT-NTO deltar och kampanjer främst tillsammans med de som går utbildningen Alkoholpolitik avancerat.

V 39-40 Världens Barn - Tillsammans för barns rättigheter samlar vi in pengar till Världens Barn.

1-31 oktober Värningskampanj, Fika för alla – Vi bjuder på fika och erbjuder nya personer att bli medlemmar eller att engagera sig. En riktig värvarmånad!

1/12-6/1 Vit jul – Vit jul-kampanjen genomförs. Vi skapar jullovsaktiviteter och samlar in ställningstaganden när vi utmanar alkoholnormen och belyser hur tusentals barn far illa under julhelgen. Vi genomför en sista kraftsamling och värvar medlemmar hela vägen rakt in i pepparkakan.

ANSÖKNINGSDATUM

Löpande Medlemmar, föreningar, nätverk eller andra engagemangsformer kan söka pengar från engagemangspotten löpande under hela året (undantag sommaruppehåll).

31 maj IOGT-NTO:s Ungdomsstiftelse och Stig Kroons fond för idéutveckling och entreprenörskap

31 maj Thyra och Ture E Westerbergs stipendiefond

31 aug Oskar Franzéns Stipendiefond

➔ Mer information finns på iogt.se

VIKTIGA DATUM/PERIODER

Maj	Verksamhetskonferenser NBV:s avdelningar
4-6 maj	Filmdagar Våra Gårdar, Leksand
25-27 maj	Ombudsmöte Våra Gårdar, Växjö
26 maj	Huvudmannamöte NBV
9 sep	Val till riksdag, kommuner och landsting
3 okt	International Drinking Day
19 okt	Sista anmälan till frågetävlingen Pumpen
1 nov	Ljusmanifestation för narkotikans offer
5 nov	IOGT-NTO fyller 139 år
15 nov	Frågetävlingen Pumpen
Nov-dec	NBV:s medlemsmöten i avdelningarna

UTBILDNINGAR OCH SAMLINGAR

Under året genomför IOGT-NTO ett flertal utbildningar tillsammans med våra folkhögskolor. Vi bjuder även in till digitala videomöten inom ramen för våra verksamhetsområden. Välkommen att ta del av vårt smörgåsbord.

Maj	Oktober
3 Socialt arbete, videomöte	4 Socialt arbete, videomöte
4-6 Socialt forum, Vingåker	11 Alkoholpolitik, videomöte
10 Alkoholpolitik, videomöte	12-14 Regionala Kurskurs-helger, sex orter
14+15 Distriktsordförande, videomöte	25 Internationellt, videomöte
Juni	November
7 Socialt arbete, videomöte	1 Socialt arbete, videomöte
14 Alkoholpolitik, videomöte	8 Alkoholpolitik, videomöte
Juli	9-11 Verksamhetsforum, Tollare folkhögskola
1-6 Alkoholpolitik avancerat steg 3, Visby	12+13 Distriktsordförande, videomöte
Augusti	Utbildningsresa värvare (datum och resmål ej bestämt)
6-11 IOGT Internationals världskongress, Sigtuna	24-25 Styrelsehelg, Centrum för ideellt ledarskap, Tollare folkhögskola
14-16 Gemensam konsultsamlings - Kraft utbildning för engagemangsavdelningen, Bosön	December
15-17 Personalutbildning	6 Socialt arbete, videomöte
30 Internationellt, videomöte	13 Alkoholpolitik, videomöte
September	
6 Socialt arbete, videomöte	
7-9 Värningskonferens	
7-9 Global alkoholpolitik, Steg 1, Wendelsbergs folkhögskola	
10+11 Distriktsordförande, videomöte	
13 Alkoholpolitik, videomöte	
15-16 Samling distriktsordförande och distriktsskassörer, Örnköldsvik	
22-23 Styrelsehelg, Centrum för ideellt ledarskap, Tollare folkhögskola	



ÖVRIGA DATUM

4 maj Accent nr 3 ges ut
18-20 maj Förbundsstyrelsemöte
21 juni Accent nr 4 ges ut
31 aug Accent nr 5 ges ut
14 sep Förbundsstyrelsemöte

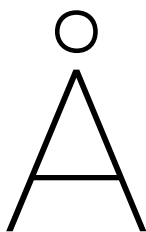
5 okt Accent nr 6 ges ut
9 nov Accent nr 7 ges ut
16-18 nov Förbundsstyrelsemöte
21 dec Accent nr 8 ges ut



Kalendariet
finns digitalt på

www.iogt.se

Var lika källkritisk som på 1 april



År 2018 är inte vilket år som helst, utan ett år då vår svenska demokrati står i centrum. Dels för att vi medborgare nyttjar demokratin genom att rösta fram våra förtroendevalda i riksdag, landsting och kommunalval. Dels för att vi firar att Sveriges riksdag – efter lång kamp och stort motstånd – för 100 år sedan tog beslut om lika och allmän rösträtt för både män och kvinnor.

Att 2018 är ett valår märks bland annat genom att opinionsundersökningarna duggar tätt. Min farhåga är att de traditionellt viktiga frågorna om vård, skola och omsorg kommer att drunkna i det fenomen vi kallar "fake news". Det vill säga falska, eller missledande vinklade, nyheter, som används som vapen för att misskreditera meningsmotståndare. Vi har redan sett debatten gå hög efter att någon publicerat fragment ur ett tal som vår statsminister höll. En mening som lyft ur sitt sammanhang låter helt orimlig, men som omedelbart fick stort genomslag. Först via sociala medier, därefter i övriga medier. Andra företeelser som klickar igång vår reptilhjärna är kvällstidningarnas webbsajter och rubriksättningar vars enda syfte är att skapa klick.

Politiker och journalister verkar i branscher beroende av förtroende och trovärdighet. Tappar vi tilltron till dem finns risken att vi även tappar tron på demokratin. Och vad händer om vi tappar tron på dem som ska verkställa vår demokrati, samtidigt som vi tappar förtroendet för media, som brukar benämnas vår tredje statsmakt? Journalisterna är de som ska granska och hålla koll på att våra folkvalda sköter sig och utför sitt uppdrag oklanderligt.

Desinformation och fake news har funnits i alla tider. Dilemmat idag är att internet och sociala medier gör att de sprids med blixstens hastighet och hinner orsaka stor skada innan en dementi eventuellt hinner ifatt. I syfte att högtidlighålla demokratin och motverka desinformation har jag inför valet tre konkreta tips: 1. Använd din rösträtt, en rättighet som många i världen är beredda att dö för. 2. Skilj på åsikter och fakta. Åsikter kan vara diametralt motsatta, men fakta är fakta. 3. Var lika källkritisk varje dag, som du är den 1 april.

Johnny Mostacero

"Min farhåga är att de traditionellt viktiga frågorna om vård, skola och omsorg kommer att drunkna i det fenomen vi kallar fake news."



Johnny väljer



För alla IOGT-NTO:s 23 distrikt, och alla våra föreningar som ännu en gång i demokratisk anda genomfört sina årsmöten.



Svenska Akademien och det som hänt innanför de slutna dörrarna. Det förtroende och den trovärdighet de haft blir svår att återuppbbygga.



Jag ser fram mot huvudmannamötet med vårt studieförbund NBV. Och därefter en veckas semester med familjen.



FÖLJ JOHNNY

Facebook: Johnny Mostacero
Instagram: @johnnymostacero
Twitter: @JohnnyMostacero

Fina gåvobevis till vårens jubilarer

Ska du fira en vän som fyller jämnt, uppvakta barn eller barnbarn som tar studenten eller kanske gå på bröllop i vår? Då är IOGT-NTO-rörelsens gåvobevis något för dig.

När du köper ett gåvobevis stödjer du hela IOGT-NTO-rörelsens arbete. Du bidrar till verksamhet för barn och unga, stöttar personer som vill komma ur sitt missbruk och stärker deras anhöriga. Tillsammans kämpar vi för att ingen ska fara illa av alkohol eller andra droger.

Gå in på www.iogtntororelsen.se och beställ redan idag. Behöver du hjälp, hör av dig till vaktmasteriet@iogt.se eller ring 08-672 60 26 så löser vi det tillsammans. Tack på förhand!



IOGT·NTO·RÖRELSEN

DAGS ATT SÖKA PROJEKTMEDEL

Stiftelsen Ansvar för Framtidens första ansökningsperiod för 2018 är öppen 1 mars till 31 maj.

Er organisation eller förening har möjlighet att söka projektmedel för främjande av en helnykter livsstil, gärna med inriktning mot barn och ungdomar.

Ni hittar mer om ansökan och stiftelsens syfte på vår hemsida:

www.ansvarforframtiden.se





Häng med oss i Almedalen!

SEMINARIE 1

- TITEL:** Styrs alkoholdebatten av fake news?
- INNEHÅLL:** Hur jobbar alkohol- och tobaksindustrin med lobbying? Försöker de tona ner alkoholens negativa effekter? Styrs alkoholdebatten av fake news eller forskning?
- DAG & TID:** mån 2/7 kl 13.00 – 13.50
- PLATS:** Soberian

SEMINARIE 2

- TITEL:** Alkohol och våld
- INNEHÅLL:** Vi vet att alkoholen ökar risken för våldsbrott i samhället. Men våra beslutsfattare har alltför länge valt att blunda för sambandet och sitt eget ansvar. Nu är det dags att vi alla börjar prata om elefanten i rummet.
- DAG & TID:** tis 3/7 kl 9.30 – 10.30
- PLATS:** Ideella trädgården



Läs mer på
www.iogt.se